

دین و زندگی ۱

درس اول : هدف زندگی متن

۱. گیاهان به صورت و حیوانات به صورت به سوی هدف خود حرکت می کنند.

سخت ۱۳۹۹

پاسخ: طبیعی - غریزی

۲. شعر «چون که صد آمد، نود هم پیش ماست» بیانگر چه مفهومی است و چه ارتباطی با موضوع هدف

سخت ۱۴۰۲

زندگی دارد؟

پاسخ: این مصراع را به صورت یک ضربالمثل در جایی که یک چیز، جامع و دربردارنده چیزهای دیگر است، استفاده می کنند. برخی از هدف های زندگی نیز این گونه اند؛ یعنی دربردارنده هدف های دیگر نیز هستند و رسیدن به آنها برابر با دستیابی به سایر اهداف نیز هست. به میزانی که این گونه هدف ها برتر و جامع تر باشند، هدف های بیشتری را در درون خود جای می دهند.

۳. با توجه به تفاوت نگاه انسان ها، برای انتخاب صحیح هدف ها و دل بستن به آنها نیازمند به چه چیزی

سخت ۱۳۹۷

هستیم و چرا؟

پاسخ: نیازمند معیار و ملاک هستیم، معیاری که بتوانیم به وسیله آن، هدف های همسو با میل بی نهایت طلب و استعداد های متنوع انسان را مشخص کنیم. زیرا به این وسیله، هدف های زندگی را به درستی بر خواهیم گزید و عمر خود را برای رسیدن به آنها صرف خواهیم کرد.

۴. چرا میان انسان ها اختلاف در انتخاب هدف ها وجود دارد (منشأ اختلاف در هدف)؟ با ذکر مثال.

سخت ۱۳۹۶

پاسخ: هر کس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدفی می رود. مثال اول اگر کسی چنین بیندیشد که کمک به دیگران ارزشمند است، می کوشد به دیگران کمک کند. مثال دوم کسی هم که فکر می کند داشتن شهرت مهم است، همه ی زندگی خود را در مسیر رسیدن به شهرت قرار می دهد. اگر کسی مقاصد کوچک در نظرش مهم جلوه کند، به سوی همان مقاصد می رود و گمان می کند این هدف ها می توانند میل بی نهایت طلبی درونش را آرام کنند، کسی هم که کمالات و خوبی های متعالی و بزرگ را شناخته، به آن ها دل می بندد و برای رسیدن به آن ها می کوشد. پس این اختلاف، ریشه در نوع اندیشه ی انسان دارد.

۵. هرکس با و خاص خود به سراغ هدفی می‌رود. سخت ۱۳۹۹

پاسخ: بینش - نگرش

۶. افراد زیرک در برخورد با هدف اصلی و همچنین بهره‌های زندگی چگونه عمل می‌کنند؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی خود هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آنجا که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند.

۷. سومین تفاوت میان اهداف انسان با گیاهان و حیوانات در چه چیزی است؟ توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: انسان دارای روحیه‌ای بی‌نهایت طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش نه تنها کم نمی‌شود، بلکه روز به روز افزون می‌شود. او به دنبال چیزی است که هرگز پایان نمی‌پذیرد و تمام نمی‌شود. این انسان بی‌نهایت طلب، در زندگی خود همواره در حال انتخاب هدف است؛ هدف‌هایی پایان‌ناپذیر و تمام‌نشده‌ی. در حالی که حیوانات و گیاهان هدف‌های محدودی دارند و هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند؛ چنان‌که گویی راهشان پایان یافته است.

۸. چگونه افراد زیرک با انتخاب تقرب و نزدیکی به خداوند به عنوان هدف، با یک تیر چند نشان می‌زنند؟ با

ذکر مثال. سخت ۱۳۹۶

پاسخ: با انتخاب عبادت و بندگی خداوند به عنوان هدف، با یک تیر چند نشان می‌زنند؛ هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده‌ی درست می‌کنند و هم از آن‌جایی که تمام کارهای دنیوی خود را برای رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خود را نیز آباد می‌سازند.

۹. اولین تفاوت میان انسان و موجوداتی همچون حیوانات و گیاهان، در چگونگی رسیدن به هدف چیست؟

سخت ۱۳۹۶

پاسخ: اولین تفاوت آن است که انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد؛ درحالی که گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی خود حرکت می‌کنند.

۱۰. برخی هدف‌ها و اند و پاسخگوی استعدادهای مادی و معنوی بیشتری در وجود

ما هستند. سخت ۱۳۹۹

پاسخ: پایان‌ناپذیر - همیشگی

۱۱. انسان باید از خلقت خود را بشناسد و آن را کند. سخت ۱۳۹۹

پاسخ: هدف - انتخاب

۱۲. از آنجا که مقصد نهایی انسان تقرب و نزدیکی به خدای بزرگ است، آیا این نزدیکی، از نوع نزدیکی

ظاهری و مکانی است؟ با ذکر مثال توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: تقرب و نزدیکی به خداوند، نزدیکی مکانی و ظاهری نیست. چه بسا دو نفر در یک مکان در کنار هم باشند ولی هیچ نزدیکی به هم احساس نکنند. نزدیکی به خدا نزدیکی حقیقی است، همان طور که دوری از او هم بدترین نوع دوری است. خدا سرچشمه زیباییها و خوبیهاست و انسانها به میزانی که زیباییها و خوبیها را کسب کنند، به خدا نزدیکتر می شوند.

۱۳. با ذکر مثال به ترتیب بیان کنید منشأ اختلاف در انتخاب هدف چیست و اختلاف در هدفها ریشه در

چه چیزی دارد؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: هرکس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدفی می رود. اگر کسی چنین بیندیشد که کمک به دیگران ارزشمند است و می تواند روحیه بی نهایت طلب او را سیراب کند و پاسخ گوی استعدادها و گوناگونش باشد، می کوشد به دیگران کمک کند. کسی هم که فکر می کند با داشتن شهرت می تواند به این نتایج برسد، همه زندگی خود را در مسیر رسیدن به شهرت قرار می دهد. پس این اختلاف در هدفها، ریشه در نوع نگاه و اندیشه انسان دارد.

۱۴. دومین تفاوت میان هدف انسان و گیاهان و حیوانات در چه چیزی است؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: انسان برخلاف حیوانات و گیاهان که استعدادهای محدود مادی دارند، مجموعه ای فراوان از استعدادهای مادی و معنوی است. به همین دلیل به دنبال انتخاب هدفهایی است که از طریق آن، استعدادهای گوناگون خویش را به کمال رساند.

۱۵. اولین تفاوت میان هدف انسان با گیاهان و حیوانات در چه چیزی است؟ (با ذکر مثال توضیح دهید).

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد، در حالی که گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی هدف خود حرکت می کنند. مثلاً دانه گندم به صورت طبیعی در جهت رسیدن به هدف نهایی خود، یعنی تبدیل شدن به خوشه ای با دانه ها دانه حرکت می کند و یا نهال

کوچک خرما در مسیر رسیدن به نخلی تنومند پیش می‌رود.

۱۶. با توجه به اینکه آفرینش آسمان‌ها و زمین حق است (هدف‌دار بودن)، آیا انسان از این قاعده کلی جداست؟ (توضیح دهید.)
سخت ۱۳۹۷

پاسخ: انسان نیز مانند موجودات دیگر، از این قاعده کلی جدا نیست و قطعاً هدفی از آفرینش او وجود داشته است. هدفی که گام نهادن او در این دنیا، فرصتی است که برای رسیدن به آن هدف به او داده شده است.

۱۷. انسان با اندکی تأمل در درون خود در جست‌وجوی سرچشمه خوبی‌ها و زیبایی‌هاست، این سرچشمه چه کسی است و چرا؟
سخت ۱۳۹۶

پاسخ: هر کس اندکی تأمل کند، می‌بیند که در درون خود در جست‌وجوی سرچشمه‌ی خوبی‌ها و زیبایی‌هاست و تا به آن نرسد، آرام و قرار ندارد. این سرچشمه، همان خداوند است که خالق همه‌ی کمالات و زیبایی‌هاست؛ او که خود نامحدود است و کمالات و خوبی‌هایش حد و اندازه ندارد. هر کمال و خوبی از او سرچشمه می‌گیرد و در جهان گسترده می‌شود.

۱۸. دومین تفاوت میان انسان با موجوداتی همچون حیوانات و گیاهان در چگونگی رسیدن به هدف چیست؟

سخت ۱۳۹۶

پاسخ: دومین تفاوت آن است که انسان دارای روحیه‌ای بی‌نهایت‌طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش نه تنها کم نمی‌شود، بلکه روز به روز افزون می‌گردد. او به دنبال چیزی است که هرگز پایان نمی‌پذیرد و تمام نمی‌شود. این انسان بی‌نهایت‌طلب، در زندگی خود همواره در حال انتخاب هدف است؛ هدف‌هایی که پایان نیابد و تمام نشود. درحالی‌که حیوانات و گیاهان هدف‌های محدودی دارند و هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند؛ چنان‌که گویی راهشان پایان یافته است.

۱۹. چرا دست یافتن به پاسخ این سوال که «هدف از زندگی ما در این جهان چیست؟»، بسیار مهم و حیاتی است؟
سخت ۱۳۹۶

پاسخ: زیرا این خطر وجود دارد که در صورت نداشتن هدف، زندگی خود را به اشتباه صرف کارهایی بکنیم که برای آن‌ها خلق نشده‌ایم و سرمایه‌ای را از دست دهیم که نه ارزش آن قابل مقایسه با یخچال و خودرو است و نه امکان به دست آوردن مجدد آن وجود دارد.

سخت ۱۴۰۲

۲۰. دلیل بیاورید:

پاسخ:

سخت ۱۴۰۲

الف) زیرک‌ترین افراد این جهان، مؤمنان هستند.

پاسخ: زیرا مؤمنان هدف اصلی زندگی خود را خداوند قرار داده‌اند. و به این طریق هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آنجایی که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند.

سخت ۱۴۰۲

ب) کسی که هدف اصلی زندگی خود را ثروتمند شدن قرار دهد، دچار خسران می‌شود.

پاسخ: زیرا این هدف، یک هدف فرعی است و نمی‌تواند پاسخ‌گوی میل بی‌نهایت‌طلبی انسان و همه‌استعدادهای مادی و معنوی او باشد و چون این هدف فرعی را اصلی قرار داده، مانع رسیدن او به هدف اصلی می‌شود.

آیات

سخت ۱۳۹۷

۲۱. از دقت در آیه ۱۳۴ سوره نساء:

«مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا

فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

هرکس نعمت و پاداش دنیا را بخواهد

نعمت و پاداش دنیا و آخرت نزد خداست»

افراد زیرک در برخورد با هدف اصلی و همچنین بهره‌های زندگی چگونه عمل می‌کنند؟

پاسخ: افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی خود هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آنجا که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند.

۲۲. مطابق آیه ۱۸ سوره اسراء: «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد...»، گزینش صرف اهداف

سخت ۱۴۰۰

دنیای چه سرانجامی برای فرد دارد؟

پاسخ: خداوند در آیه ۱۸ سوره اسراء می‌فرماید: «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هرکس که اراده کنیم - می‌دهیم. سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خواری و سرافکندگی در آن وارد شود.» پس گزینش صرف اهداف دنیوی که همان اهداف فرعی هستند، ورود با خواری و سرافکندگی به دوزخ است.

۲۳. از دقت در آیات شریفه ۳۸ و ۳۹ سوره دخان که می‌فرماید: «و ما خلقنا السَّمَاوَاتِ و الارضِ و ما بینهما لاعین ما خلقناهما اِلَّا بِالْحَقِّ» حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به چه معناست و این آیه به خوبی دلالت بر چه چیزی دارد؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: ■ حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به معنای هدف‌دار بودن خلقت آنهاست.

■ و این آیه به خوبی دلالت بر این دارد که جهان آفرینش بی‌هدف نیست و هر موجودی بر اساس برنامه حساب‌شده‌ای به این جهان گام نهاده است و به‌سوی هدف حکیمانه‌ای در حال حرکت است.

۲۴. از دقت در این آیات « وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ و الارضِ و ما بینهما لاعین ما خلقناهما اِلَّا بِالْحَقِّ » حق بودن آسمان‌ها و زمین به چه معناست و این آیات به خوبی دلالت بر چه چیزی را دارد؟

سخت ۱۳۹۶

پاسخ: حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به معنای هدف‌دار بودن خلقت آنهاست. این آیه به خوبی دلالت بر این دارد که جهان آفرینش بی‌هدف نیست و هر موجودی بر اساس برنامه‌ی حساب‌شده‌ای به این جهان گام نهاده است و به سوی هدف حکیمانه‌ای در حرکت است.

۲۵. مطابق آیه ۱۹ سوره اسراء: «آن کس که سرای آخرت را بطلبد و ... پاداش داده خواهد شد» شرط پاداش دادن شدن انسان چیست؟

سخت ۱۴۰۰

پاسخ: خداوند در آیه ۱۹ سوره اسراء می‌فرماید: «آن کس که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند و مؤمن باشد، پاداش داده خواهد شد.»

پس شرط پاداش دادن شدن انسان: ۱- طلب سرای آخرت ۲- سعی و کوشش برای آن ۳- مؤمن بودن فرد است.

حدیث

۲۶. با توجه به حق بودن و هدف‌دار بودن آفرینش خلقت، امام‌علی (ع) هنگام موعظه مردم، سخن خود را با کدام عبارت آغاز می‌نمودند؟

سخت ۱۴۰۰

پاسخ: امام علی (ع) هرگاه که مردم را موعظه می‌کرد، معمولاً سخن خود را با این عبارت آغاز می‌نمودند: «ای مردم... هیچ‌کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند و او را به خود وانگذاشته‌اند تا به کارهای لعو و بی‌ارزش بپردازد.»

درس دوم : پر پرواز متن

۲۷. اولین گام برای حرکت انسان در این مسیر یعنی نزدیکی و تقرب به خدا چیست و به چه معناست ؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: اولین گام برای حرکت انسان در مسیر تقرب به خداوند، شناخت انسان است؛ یعنی شناخت سرمایه‌ها، توانایی‌ها و استعدادهای او و چگونگی به کارگیری این سرمایه‌ها و همچنین شناخت موانع حرکت انسان در مسیر تقرب به خداوند و نحوهٔ مقابله یا اجتناب از این موانع.

سخت ۱۳۹۷

۲۸. به چه دلیل خودشناسی سودمندترین دانش‌هاست ؟

پاسخ: اولین گام برای حرکت انسان در این مسیر، شناخت انسان است؛ یعنی شناخت سرمایه‌ها، توانایی‌ها و استعدادهای او و چگونگی به کارگیری این سرمایه‌ها و همچنین شناخت موانع حرکت انسان و نحوهٔ مقابله با یا اجتناب از این موانع. به همین دلیل است که خودشناسی سودمندترین دانش‌ها شمرده شده است.

سخت ۱۳۹۷

۲۹. یکی از سرمایه‌های انسان «قوة عقل» می‌باشد، آن را توضیح دهید.

پاسخ: خداوند، به ما نیرویی عنایت کرده تا با آن: ۱. بیندیشیم ۲. مسیر درست زندگی را از راه‌های غلط و خوب را از بد تشخیص دهیم. ۳. حقایق را دریابیم. ۴. و از جهل و نادانی دور شویم. ۵. درست را از نادرست و حق را از باطل تشخیص دهیم.

سخت ۱۳۹۷

۳۰. دربارهٔ سرمایهٔ اختیار و اراده توضیح دهید.

پاسخ: خداوند، ما را صاحب اراده و اختیار آفرید و مسئول سر نوشت خویش قرار داد. سپس راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داد تا با استفاده از سرمایهٔ عقل، راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم.

سخت ۱۳۹۷

۳۱. گرایش انسان به خیر و نیکی را توضیح دهید.

پاسخ: خداوند متعال، شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزارگی از آن را در وجود همهٔ ما قرار داد، تا به خیر و نیکی روآوریم و از گناه و زشتی پرهیزیم. از این رو، همه ما فضائلی چون صداقت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم بیزاریم.

۳۲. گرایش انسان به نیکی‌ها و زیبایی‌ها سبب چه چیزی می‌شود و قرآن کریم عامل درونی این حالت را چه

سخت ۱۳۹۷

نامیده و به چه معناست ؟

پاسخ: گرایش انسان به نیکی‌ها و زیبایی‌ها سبب می‌شود که: الف) در مقابل گناه و زشتی واکنش نشان دهد. ب) و آنگاه که به گناه آلوده شد، ۱. خود را سرزنش و ملامت کند. ۲. و در اندیشهٔ جبران آن برآید.

قرآن کریم، عامل درونی این حالت را «نفس لوأمة»؛ یعنی نفس سرزنشگر، نامیده و به آن سوگند خورده است.

سخت ۱۳۹۷

۳۳. هدف و مسیر حرکت هر شخص با چه چیزهای هماهنگی دارد؟ چگونه؟

پاسخ: توانایی‌ها و سرمایه‌هایش.

اگر کسی سرمایه‌ای اندک داشته باشد، به کاری کوچک روی می‌آورد. ولی هر چه سرمایه این شخص بیشتر شود، هدف‌های بزرگ‌تری را می‌تواند مدنظر قرار دهد و به کارهای بزرگ‌تری رو آورد.

۳۴. آیا هدف از خلقت ما انسان‌ها می‌تواند خوردن، خوابیدن و خوش بودن در این دنیای چند روزه باشد؟

سخت ۱۳۹۷

تحلیل و بررسی کنید.

پاسخ: اگر هدف از خلقت ما خوردن، خوابیدن و خوش بودن در این دنیای چند روزه بود، آیا به سرمایه‌هایی همچون عقل و وجدان و پیامبران نیاز داشتیم؟! عقلی که با دوراندیشی، ما را از خوشی‌های زودگذر منع می‌کند و وجدانی که با محکمه‌هایش ما را از راحت طلبی باز می‌دارد. اگر بنا بر خوردن و خوابیدن باشد، حیوانات از ما خوش‌تر زندگی می‌کنند! چون نه عقل دارند که مانع آنان باشد و نه وجدانی که گاه و بیگاه آنان را سرزنش کند.

سخت ۱۳۹۷

۳۵. نفس اماره به چه معناست و چگونه عاملی است؟ توضیح دهید.

پاسخ: خداوند به ما یادآوری می‌کند که عاملی درونی، انسان‌ها را برای رسیدن به لذت‌های زودگذر دنیایی، دعوت می‌کند و از پیروی از عقل و وجدان باز می‌دارد. میل سرکشی که در درون انسان طغیان می‌کند و وی را به گناه فرا می‌خواند، «نفس اماره»؛ یعنی فرمان دهنده به بدی‌ها نامیده می‌شود.

۳۶. شیطان برخلاف نفس اماره چگونه عاملی است و خود را از چه کسانی برتر می‌پندارد و چگونه سوگندی

سخت ۱۳۹۷

یاد کرده و کارش چیست؟

پاسخ: خداوند از عاملی بیرونی خبر می‌دهد که خود را برتر از آدمیان می‌پندارد و سوگند یاد کرده که فرزندان آدم را فریب دهد و از رسیدن به بهشت باز دارد. کار او وسوسه کردن و فریب دادن است و جز این، راه نفوذ دیگری در ما ندارد.

سخت ۱۴۰۲

۳۷. چه رابطه‌ای میان «توانایی‌ها و سرمایه‌ها» و «هدف» وجود دارد؟

پاسخ: هدف و مسیر حرکت هر کس با توانایی‌ها و سرمایه‌هایش هماهنگی دارد.

اگر کسی سرمایه‌ای اندک داشته باشد، به کاری کوچک روی می‌آورد. ولی هرچه بر این سرمایه افزون گردد، هدف‌های بزرگ‌تری را می‌تواند مدنظر قرار دهد و به کارهای بزرگ‌تری رو آورد.

سخت ۱۳۹۹

۳۸. جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

پاسخ:

- الف** جامع‌ترین و اصلی‌ترین هدف زندگی انسان و است. سخت ۱۳۹۹
پاسخ: نزدیکی - تقرب به خدا
- ب** اولین گام برای حرکت انسان در مسیر قرب‌الهی، است. متوسط ۱۳۹۹
پاسخ: شناخت انسان
- پ** شناخت انسان یعنی شناخت ، توانایی‌ها و او. سخت ۱۳۹۹
پاسخ: سرمایه‌ها - استعدادها
- ت** سودمندترین دانش‌ها است. سخت ۱۳۹۹
پاسخ: خودشناسی
- ث** خداوند متعال انسان را داشته و برای انسان در نظام هستی جایگاه قائل شده است. سخت ۱۳۹۹
پاسخ: گرامی - ویژه‌ای
- ج** با سرمایه می‌توانیم حقایق را دریابیم و از جهل و نادانی دور شویم. متوسط ۱۳۹۹
پاسخ: عقل
- چ** با سرمایه عقل می‌توانیم را دریابیم و از و دور شویم. سخت ۱۳۹۹
پاسخ: حقایق - جهل - نادانی
- ح** خداوند ما را صاحب اراده و اختیار و آفرید و مسئول قرار دارد. متوسط ۱۳۹۹
پاسخ: سرنوشت خویش
- خ** ما راه را به او نشان دادیم، یا خواهد بود یا سخت ۱۳۹۹
پاسخ: سپاسگزار - ناسپاس

د آنها هنگامی که مردم را به نماز فرا می‌خواهند آن را به و بازی می‌گیرند؛ این به خاطر آن است که آنها گروهی هستند که

سخت ۱۳۹۹

پاسخ: مسخره - تعقل نمی‌کنند

ذ می‌گویند: اگر ما داشتیم، یا تعقل می‌کردیم در میان دوزخیان نبودیم.

متوسط ۱۳۹۹

پاسخ: گوش شنوا

ر می‌گویند اگر ما گوش شنوا داشتیم یا می‌کردیم، در میان دوزخیان نبودیم.

سخت ۱۳۹۹

پاسخ: تعقل می‌کردیم

ز می‌گویند اگر ما داشتیم یا می‌کردیم در میان دوزخیان نبودیم.

سخت ۱۳۹۹

پاسخ: گوش شنوا - تعقل

ژ می‌گویند اگر ما گوش شنوا داشتیم یا می‌کردیم، در میان نبودیم.

سخت ۱۳۹۹

پاسخ: تعقل - دوزخیان

س حضرت علی (ع): هیچ چیزی را ، مگر اینکه خدا را ، بعد از آن و با آن دیدم.

سخت ۱۳۹۹

پاسخ: مشاهده نکردم - قبل از آن

ش گرایش انسان به و سبب می‌شود تا در مقابل گناه و زشتی واکنش نشان دهد.

متوسط ۱۳۹۹

پاسخ: نیکی‌ها - زیبایی‌ها

ص قرآن کریم عامل درونی این حالت را « » یعنی نقص سرزنش‌گر نامیده است.

متوسط ۱۳۹۹

- پاسخ: نفس لوامه
- متوسط ۱۳۹۹ ض) نفس لوامه یعنی نفس
- پاسخ: سرزنش گر
- متوسط ۱۳۹۹ ط) هدف و مسیر حرکت هر کس با و هماهنگی دارد.
- پاسخ: سرمایه ها - توانایی هایش
- متوسط ۱۳۹۹ ظ) با دوراندیشی ما را از خوشی های زودگذر منع می کند.
- پاسخ: عقل
- متوسط ۱۳۹۹ ع) عقل، با ما را از خوشی های زودگذر منع می کند
- پاسخ: دور اندیشی
- متوسط ۱۳۹۹ غ) وجدان با ما را از راحت طلبی باز می دارد.
- پاسخ: محکمه هایش
- متوسط ۱۳۹۹ ف) وجدان با محکمه هایش ما را از باز می دارد.
- پاسخ: راحت طلبی
- متوسط ۱۳۹۹ ق) با محکمه هایش ما را از راحت طلبی باز می دارد.
- پاسخ: وجدان
- متوسط ۱۳۹۹ ک) وجدان با ما را از باز می دارد.
- پاسخ: محکمه هایش - راحت طلبی
- متوسط ۱۳۹۹ گ) نفس اماره یعنی نفس
- پاسخ: فرمان دهنده به بدی ها
- متوسط ۱۳۹۹ ل) میل سرکشی است که انسان را به گناه دعوت می کند.
- پاسخ: نفس اماره
- متوسط ۱۳۹۹ م) دشمن ترین همان نفسی است که توست.
- پاسخ: دشمن تو - در درون

متوسط ۱۳۹۹ **ن** عامل بیرونی که خود را برتر از آدمیان می‌پندارد، نام دارد.

پاسخ: شیطان

متوسط ۱۳۹۹ **۹** شیطان عامل است که خود را برتر آدمیان می‌پندارد.

پاسخ: بیرونی

متوسط ۱۳۹۹ **۵** کار شیطان و است و جز این راه نفوذ دیگری در ما ندارد.

پاسخ: وسوسه کردن - فریب دادن

۱۵ شیطان می‌خواهد به وسیله و در میان شما عداوت و کینه ایجاد کند.

سخت ۱۳۹۹

پاسخ: شراب - قمار

متوسط ۱۳۹۹ شیطان هر کاری را که گناهکاران می‌کردند در نظرشان داد.

پاسخ: زینت

حدیث

۳۹. «سرشت خدا آشنای» انسان را توضیح داده و بگوید امام علی (ع) در این باره چه می‌فرماید؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: خدا سرشت ما را با خود آشنا کرد و گرایش به خود را در وجود ما قرار داد. از این رو هر کس در خود می‌نگرد و یا به تماشای جهان می‌نشیند، خدا را می‌یابد و محبتش را در دل احساس می‌کند.
امیرمؤمنان علی (ع) می‌فرماید: «هیچ چیز را مشاهده نکردم، مگر اینکه خدا را قبل از آن و بعد از آن و با آن دیدم.»

درس سوم = پتجره ای به روشنائی متن

سخت ۱۳۹۷ **۴۰.** در چه صورت داستان زندگی انسان پایانی اندوهناک خواهد داشت؟

پاسخ: اگر هنگامی که انسان چشم از این دنیا فرو می‌بندد و پرونده زندگی چندین ساله‌اش با مرگ بسته و راهی فنا و نیستی شود، پس داستان زندگی انسان پایان اندوهناکی دارد.

سخت ۱۳۹۷ **۴۱.** درباره زندگی پس از مرگ چند دیدگاه وجود دارد؟ نام ببرید.

پاسخ: دو دیدگاه: اول: اعتقاد به معاد دوم: انکار معاد

سخت ۱۳۹۷ **۴۲.** پیامبران الهی و پیروان آنان مرگ را چگونه می‌دانند؟

پاسخ: پیامبران الهی و پیروان آنان مرگ را پایان بخش دفتر زندگی انسان نمی‌بندارند:

۱- بلکه آن را غروبی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان‌تر برای روح انسان می‌دانند.

۲- و یا پلی به حساب می‌آورند که آدمی را از یک مرحله هستی (دنیا) به هستی بالاتر (آخرت) منتقل می‌کند.

۴۳. با در نظر گرفتن پیامد اول الهیون (اعتقاد به معاد)، بگویید شورونشاط این پیامد بنا بر چه دلیلی است؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: این شورونشاط به این دلیل است که وی می‌داند که هیچ‌یک از کارهای نیک او در آن جهان بی‌پاداش نمی‌ماند حتی اگر آن کارها به چشم کسی نیاید و نیز اطمینان دارد که اگر در این مسیر ظلمی به او شود و نتواند داد خود را از ظالمان بستاند، قطعاً در جهان دیگری خداوند آنها را به سزای اعمالشان خواهد رساند.

۴۴. با در نظر گرفتن پیامد اول اعتقاد به معاد در دیدگاه الهیون، بگویید چنین انسانی دارای چگونه انرژی

است و چرا؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: چنین انسانی دارای انرژی فوق‌العاده و همتی خستگی‌ناپذیر می‌شود و از کار خود لذت می‌برد. او با تلاش و توان بسیار در انجام کارهای نیک و خدمت به خلق خدا می‌کوشد و می‌داند که هرچه بیشتر در این راه گام بردارد، آخرت او زیباتر خواهد بود.

۴۵. نترسیدن از مرگ توسط خداپرستان حقیقی سبب می‌شود که انجام چه کاری برای انسان آسان‌تر شود

سخت ۱۳۹۷

و در چه صورت انسان به استقبال شهادت برود و با شهادت خود چه چیزی را هموار کند؟

پاسخ: سبب می‌شود دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان‌تر شود و شجاعت به مرحله عالی آن برسد و آنگاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد، و فداکاری در راه خدا ضروری باشد، انسان‌ها به استقبال شهادت بروند و با شهادت خود راه آزادی انسان‌ها را هموار کنند.

سخت ۱۳۹۷

۴۶. امام حسین(ع) خطاب به یارانش مرگ را به چه چیزی تشبیه کردند؟

پاسخ: «مرگ چیزی نیست مگر پلی که شما را از ساحل سختی‌ها به ساحل سعادت و کرامت و بهشت‌های پهناور و نعمت‌های جاوید عبور می‌دهد، پس کدام‌یک از شما کراهت دارد که از زندان به قصر منتقل شود؟»

۴۷. گروه دوم در برخورد با مرگ، منکران معاد هستند. اولاً بگویید ایشان چگونه گروهی هستند و ثانیاً در

سخت ۱۳۹۷

این دیدگاه مرگ چگونه است؟

پاسخ: گروهی وجود جهان پس از مرگ را انکار می‌کنند و با فرا رسیدن مرگ انسان و تلاشی شدن جسم او، پرونده او را برای همیشه می‌بندند. در این دیدگاه، مرگ پایان زندگی است و هر انسانی پس از مدتی زندگی در دنیا، دفتر عمرش بسته می‌شود و حیات او پایان می‌یابد و رهسپار نیستی می‌شود.

۴۸. اولین پیامد مهم نگرش دوم در برخورد با مرگ، یعنی دیدگاه منکران معاد را بیان کنید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: از پیامدهای مهم این نگرش برای انسانی که گرایش به جاودانگی دارد، این است که می‌کوشد راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را پیش بگیرد و خود را به هر کاری سرگرم سازد تا آینده تلخی را که در انتظار دارد، فراموش کند.

۴۹. در دیدگاه منکران معاد، گروهی دیگر که نمی‌توانند فکر مرگ را از ذهن خود بیرون برانند، به چه

عواقب و پیامدهایی دچار خواهند شد؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: ۱- همین زندگی چند روزه برایشان بی‌ارزش می‌شود.

۲- در نتیجه دچار یأس و ناامیدی می‌شوند.

۳- شادابی و نشاط زندگی را از دست می‌دهند.

۴- از دیگران کناره می‌گیرند.

۵- به انواع بیماری‌های روحی دچار می‌شوند.

۶- گاهی نیز برای تسکین خود و فرار از ناراحتی، در راه‌هایی قدم می‌گذارند که روزه‌روز بر سرگردانی و یأس آنان می‌افزاید.

۵۰. آیا آثار و پیامدهای دیدگاه منکران معاد فقط گریبان‌گیر خود آنها می‌شود و چرا؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: این آثار و پیامدها، گریبان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، می‌گیرد. این افراد به دلیل فرو رفتن در هوس‌ها، دنیا را معبود و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند و از این رو، زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

۵۱. چرا برخی از افراد با اینکه می‌گویند آخرت را قبول دارند، در زندگی خود به گونه‌ای عمل می‌کنند که

گویی آخرتی در پیش نیست؟ سخت ۱۴۰۲

پاسخ: ممکن است کسانی بر حسب عادت یا تقلید یا صرفاً به لحاظ نظری پذیرفته باشند که آخرتی هست، اما در عمل، پایبندی چندانی به آن نداشته باشند و اهل گناه و فساد باشند، اینان در حقیقت دارای ایمان قوی نیستند و معاد را صرفاً به زبان یا حداکثر در اندیشه قبول دارند اما باور قلبی به آن پیدا نکرده‌اند.

۵۲. پرسش‌های فراگیری که در تاریخ ذهن عموم انسان‌ها را به خود مشغول کرده است، و

..... پس از آن است. سخت ۱۳۹۹

پاسخ: چستی مرگ - آینده انسان

۵۳. بعد جسمانی انسان در حال و است. سخت ۱۳۹۹

پاسخ: تجزیه - تحلیل

آیات

۵۴. از دقت در آیه شریفه: «و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب و ان الدار الآخرة لهي الحيوان لو كانوا يعلمون»، سخت ۱۳۹۷

چگونه مفهومی دریافت می شود؟

پاسخ: قرآن کریم در این آیه بر کم ارزش بودن زندگی دنیوی و حقیقی بودن زندگی آخرت تأکید می کند.

حدیث

۵۵. از دقت در حدیث پیامبر اکرم (ص) که فرمودند: «الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا»، چه مفهومی دریافت می شود؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: در دیدگاه معتقدین به معاد، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذراست و زندگی حقیقی در جهان دیگر معنا می یابد.

۵۶. رسول خدا (ص) می فرماید: برای و خلق نشده اید، بلکه برای سخت ۱۳۹۹

آفریده شده اید.

پاسخ: نابودی - فنا - بقا

درس چهارم: آینده روشن متن

۵۷. یکی از دلایلی که برای اثبات اهمیت و ضرورت تأمل در موضوع معاد به کار می رود، قانون عقلی «دفع خطر احتمالی لازم است» می باشد. این دلیل را با ذکر مثال توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: نگاهی کوتاه به زندگی روزمره انسان ها نشان می دهد که انسان در مواقعی که احتمال خطر یا خسارتی در میان باشد، سعی می کند جلوی خسارت احتمالی را بگیرد و از خطری که ممکن است پیش آید، بگریزد. در چنین شرایطی حتی اگر شخصی دیوانه یا دروغگو، که در شرایط عادی گفته او برایمان اعتباری ندارد، به ما خبری بدهد؛ مثلا خبر از وجود سمی در غذای ما دهد، این اعلام خطر را نادیده نمی گیریم و احتیاط می کنیم. همه ما در این گونه موارد از یک قانون عقلی پیروی می کنیم که می گوید: «دفع خطر احتمالی لازم است». حال اگر با خبری مواجه شویم که نه تنها احتمالی نیست، بلکه از قطعی ترین خبرهاست؛ با آن چگونه برخورد می کنیم؟ آن هم خبری که درباره زندگی جاودانه ماست. پیامبران عاقل ترین و راستگوترین مردمان در طول تاریخ بوده اند. آنان با قاطعیت کامل از وقوع معاد خبر و نسبت

به آن هشدار داده‌اند.

۵۸. یکی از دلایلی که سبب می‌شود عده‌ای دست به انکار معاد بزنند، بعید و غیرممکن دانستن آن است.

سخت ۱۳۹۷

توضیحات کافی را در این باره ارائه کنید.

پاسخ: یکی از دلایلی که سبب می‌شود عده‌ای دست به انکار معاد بزنند، این است که چنان واقعه بزرگ و با عظمتی را با قدرت محدود خود می‌سنجند و چون آن را امری بسیار بعید می‌یابند، به انکار آن می‌پردازند. حال آنکه بعید بودن چیزی برای انسان هرگز دلیل بر غیرممکن بودن آن نیست. از این رو، قرآن یکی از انگیزه‌های انکار معاد را نشناختن قدرت خدا معرفی می‌کند و دلایل و شواهد زیادی می‌آورد تا نشان دهد معاد امری ممکن و شدنی است و خداوند بر انجام آن تواناست.

۵۹. یکی از دلایلی که بر امکان معاد دلالت دارد، «اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت» است؛ آن را

سخت ۱۳۹۷

توضیح دهید.

پاسخ: در برخی آیات قرآن، زندگی بعد از مرگ به‌عنوان یک جریان رایج در جهان طبیعت معرفی شده است و قرآن از کسانی که با ناباوری به معاد نگاه می‌کنند می‌خواهد تا به مطالعه جریان همیشگی مرگ و زندگی در طبیعت بپردازند تا این مسئله را بهتر درک کنند. فرارسیدن بهار، رستاخیز طبیعت است که نمونه‌ای از رستاخیز عظیم نیز هست.

سخت ۱۳۹۷

۶۰. با توجه به حکیم بودن خداوند، بگوئید لازمه حکمت او چیست؟ (با ذکر مثال)

پاسخ: خداوند حکیم است و لازمه حکمت خدا این است که هیچ کاری از کارهای او، بیهوده و عبث نباشد. اگر خداوند تمایلات و گرایش‌هایی را در موجودات قرار داده است، امکانات پاسخگویی به آن تمایلات و نیازها را نیز در درون آنها قرار داده است، به‌طور مثال در مقابل احساس تشنگی و گرسنگی حیوانات، آب و غذا را آفریده تا بتوانند تشنگی و گرسنگی خود را برطرف کنند.

سخت ۱۳۹۷

۶۱. دو ویژگی از ویژگی‌های انسان که بنابر حکمت الهی باید پاسخی برای آنها باشد، کدام‌اند؟

پاسخ: ۱. انسان گرایش به بقا و جاودانگی دارد و از نابودی گریزان است و بسیاری از کارهای خود را برای حفظ بقای خود انجام می‌دهد.

۲. هر انسانی خواستار همه کمالات و زیبایی‌هاست و این خواستن هیچ حدی ندارد.

اما دنیا و عمر محدود انسان‌ها پاسخگوی این گونه خواسته‌ها نیست؛ بنابراین باید جای دیگری باشد که انسان به خواسته‌هایش برسد.

۶۲. به چه دلیل زندگی انسان امکان تحقق وعده الهی در مورد «عدل» را نمی‌دهد؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: الف) در این عالم همه به پاداش یا کیفر تمام اعمال خود نمی‌رسند. به‌عنوان نمونه، چه بسیاری از افرادی که کارهای نیک فراوانی دارند و به جمع زیادی از انسان‌ها خدمت کرده‌اند و نیز چه بسیار کسانی که در دوران عمر خود از هیچ جنایت و خیانتی فروگذار نمی‌کنند، اما قیل از آنکه به پاداش یا سزای اعمال خود برسند چشم از جهان فرومی‌بندند. ب) این جهان ظرفیت جزا و پاداش کامل انسان‌ها را ندارد. به‌عنوان نمونه، چگونه می‌توان پاداش بسیاری از اعمال مانند شهادت در راه خدا را در این دنیا داد؟ یا چگونه می‌توان در این جهان کسی را که به هزاران نفر ستم روا داشته و یا صدها نفر را قتل عام کرده است کیفر داد؟ به‌عنوان مثال اعدام کسی چون صدام و حامیان وی، به هیچ عنوان با جرم شهید کردن صدها هزار انسان بی‌گناه و معلول و شیمیایی کردن هزاران جانباز برابری نمی‌کند.

آیات

۶۳. با دقت در آیه «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ» کدام یک از دلایل ضرورت معاد مفهوم

سخت ۱۳۹۷

می‌گردد؟

پاسخ: ضرورت معاد بر اساس حکمت الهی (معاد لازمه حکمت الهی است)

درس پنج - منزلگاه بعد متن

۶۴. یکی از نشانه‌های شعور و آگاهی انسان در عالم برزخ، «گفت‌وگوی فرشتگان با انسان» است. در مورد

سخت ۱۳۹۷

آن مثال بزنید.

پاسخ: در سوره نساء آمده است که، فرشتگان به ظالمان خطاب کرده و از احوال آنها می‌پرسند و در مقابل، آنها پاسخ داده و خود را از مستضعفین بر روی زمین معرفی می‌کنند. این مکالمه و طرف خطاب قرار دادن، دلیلی بر وجود شعور و آگاهی در برزخ است.

۶۵. نمونه‌هایی از اعمال ناشایستی که موجب سنگین شدن پرونده گناهان فرد، حتی پس از مرگ وی

سخت ۱۳۹۷

می‌شود را نام ببرید.

پاسخ: الف) مدسازای‌های غلط ب) تولید و نشر مطالب نامناسب و غیراخلاقی در فضای مجازی ج) ایجاد یا تقویت آداب و رسوم غلط در امر ازدواج د) ایجاد انحرافات فکری و اخلاقی در دیگران.

۶۶. یکی از نشانه‌های تداوم ارتباط انسان با دنیا با ورود به عالم برزخ، «دریافت پاداش خیراتِ بازماندگان» است، آن را توضیح دهید.

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: اعمال خیری که بازماندگان برای درگذشتگان انجام می‌دهند مانند دادن صدقه، طلب مغفرت، دعای خیر و انفاق برای آنان، در عالم برزخ به آنها می‌رسد و در سرنوشت آنها تأثیر می‌گذارد.

حدیث

۶۷. یکی از نشانه‌های شعور و آگاهی انسان در عالم برزخ، «سخن گفتن پیامبر (ص) با کشته‌شدگان جنگ بدر» است، این نمونه را کاملاً بیان کنید.

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: در جنگ بدر، وقتی بزرگان لشکر کفار کشته شدند و سپاه اسلام پیروز شد، رسول خدا (ص) آن کشتگان را این گونه مورد خطاب قرار داد: «آنچه پروردگاران به ما وعده داده بود، حق یافتیم؛ آیا شما نیز آنچه پروردگارتان وعده داده بود، حق یافتید؟» اصحاب گفتند: «ای رسول خدا (ص) چگونه با آنها سخن می‌گویی در حالی که مرده‌اند؟!». حضرت فرمود: «قسم به کسی که جانم در دست اوست، ایشان به این کلام از شما شنواترند و فقط نمی‌توانند پاسخ دهند».

۶۸. رسول خدا (ص) درباره تأثیر «آثار ماتأخر» در زندگی برزخی چه می‌فرمایند.

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: رسول خدا (ص) می‌فرماید: «هرکس سنت و روش نیکی را در جامعه جاری سازد، تا وقتی که در دنیا مردمی به آن سنت عمل می‌کنند، ثواب آن اعمال را به حساب این شخص هم می‌گذارد، بدون اینکه از اجر انجام‌دهنده آن کم کنند و هرکس سنت زشتی را در بین مردم مرسوم کند، تا وقتی که مردمی بدان عمل کنند، گناه آن را به حساب او نیز می‌گذارند، بدون اینکه از گناه عامل آن، کم کنند».

درس ششم : واقعه بزرگ متن

۶۹. چرا در مرحله دوم قیامت وقایعی رخ می‌دهد و آن وقایع کدامند؟ (به ترتیب)

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: در این مرحله وقایعی رخ می‌دهد تا انسان‌ها آماده دریافت پاداش و کیفر شوند و اما آن حوادث به ترتیب عبارتند از: ۱- زنده شدن همه انسان‌ها ۲- کنار رفتن پرده از حقایق عالم ۳- برپا شدن دادگاه عدل الهی ۴- دادن نامه اعمال ۵- حضور شاهدان و گواهان.

۷۰. اولین حادثه مرحله دوم قیامت کدام است و چگونه اتفاق می‌افتد؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: زنده شدن همه انسان‌ها؛ بار دیگر بانگ سهمناکی در عالم می‌پیچد و حیات مجدد انسان‌ها آغاز می‌شود. با این صدا، همه مردگان دوباره زنده می‌شوند و در پیشگاه خداوند حاضر می‌گردند. در این هنگام انسان‌های گناهکار به دنبال راه فراری می‌گردند؛ دل‌های آنان سخت هراسان و چشم‌هایشان از ترس به زیر افکنده است.

۷۱. از دیگر حوادث مرحله دوم قیامت «دادن نامه اعمال» است، آن را کاملاً توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: نامه عمل نیکوکاران را به دست راست و نامه عمل بدکاران را به دست چپ آنها می‌دهند. نامه عمل انسان با نامه‌های ثبت‌شده در دنیا تفاوتی اساسی دارد. نامه‌های این دنیا صرفاً گزارشی از عمل است که به صورت کلمات و نوشته درآمده است؛ اما نامه عمل انسان به گونه‌ای است که خود عمل و حقیقت آن را در بردارد. از این رو، تمام اعمال انسان در قیامت حاضر می‌شوند و انسان عین اعمال خود را می‌بیند. کارهای خوب با صورت‌های بسیار زیبا و لذت‌بخش تجسم می‌یابند و کارهای بد با صورت‌های بسیار زشت و وحشت‌زا و آزاردهنده، مجسم می‌شوند. با دیدن نامه اعمال، برخی بدکاران به انکار اعمال ناشایست خود روی می‌آورند تا جایی که برای نجات خود از مهلکه به دروغ سوگند می‌خورند که چنین اعمالی انجام نداده‌اند. در این هنگام، خداوند شاهدان و گواهانی را حاضر می‌کند، که با وجود آنها دیگر انکار کردن میسر نیست.

۷۲. از چه رو، تمام اعمال انسان در قیامت حاضر می‌شوند و انسان عین اعمال خود را می‌بیند؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: نامه عمل انسان با نامه‌های ثبت‌شده در دنیا تفاوتی اساسی دارد. نامه‌های این دنیا، صرفاً گزارشی از عمل است که به صورت کلمات و نوشته درآمده است؛ اما نامه عمل انسان به گونه‌ای است که خود عمل و حقیقت آن را در بر دارد.

۷۳. تجسم اعمال در قیامت به چه معناست؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: تمام اعمال انسان در قیامت حاضر می‌شوند و انسان عین اعمال خود را می‌بیند. کارهای خوب با صورت‌های بسیار زیبا و لذت‌بخش تجسم می‌یابند و کارهای بد با صورت‌های بسیار زشت و وحشت‌زا و آزاردهنده، مجسم می‌شوند.

۷۴. یک دسته از شاهدان و گواهان، پیامبران و امامان‌اند؛ چگونه شهادت ایشان را توضیح دهید.

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: ایشان همان‌گونه که در دنیا ناظر و شاهد بر اعمال انسان‌ها بوده‌اند، در روز قیامت نیز شاهدان دادگاه عدل الهی‌اند و چون ظاهر و باطن اعمال انسان‌ها را در دنیا دیده‌اند و از هر خطایی مصون و محفوظ‌اند، بهترین گواهان قیامت‌اند. رسول خدا (ص) نیز شاهد و ناظر بر همه پیامبران و امت‌هاست.

۷۵. چگونه اعضای بدن انسان از شاهدان و گواهان روز قیامت‌اند؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: برخی آیات و روایات از شهادت اعضای بدن انسان یاد می‌کنند. بدکاران در روز قیامت سوگند دروغ می‌خورند تا شاید خود را از مهلکه نجات دهند. در این حال، خداوند بر دهان آنها مهر خاموشی می‌زند و اعضا و جوارح آنها به اذن خداوند شروع به سخن گفتن می‌کنند و علیه صاحب خود شهادت می‌دهند.

درس هفتم : فرجام کار متن

۷۶. زنان و مردان بهشتی در چگونه حالتی در بهشت به سر می‌برند، زندگی ایشان سرشار از چیست و

سخت ۱۳۹۷

همسران بهشتی چگونه اوصافی دارند؟

پاسخ: ■ زنان و مردان بهشتی در زیباترین و جوان‌ترین صورت و قیافه در بهشت به سر می‌برند.

■ زندگی آنان سرشار از عشق، لذت و سرور است.

■ همسران بهشتی خوش رفتار و زیبارو، جوان و شاداب، پاک و طاهر، خوش و خرم، پیوسته عاشق و خرسند از همسر خود هستند.

۷۷. آن‌گاه که آتش جهنم از درون جان دوزخیان شعله می‌کشد، ناله حسرت‌شان بلند می‌شود و چه

سخت ۱۳۹۷

می‌گویند؟

پاسخ: در این حال، ناله حسرت دوزخیان بلند می‌شود و می‌گویند:

۱. ای کاش خدا را فرمان می‌بردیم و پیامبر او را اطاعت می‌کردیم.

۲. ای کاش فلان شخص را به عنوان دوست خود انتخاب نمی‌کردیم. او ما را از یاد خدا بازداشت.

۳. دریغ بر ما، به خاطر آن کوتاهی‌هایی که در دنیا کردیم!

۷۸. چرا دوزخیان تقاضای بازگشت به دنیا را دارند و پاسخ قطعی خداوند به ایشان چیست؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: دوزخیان به خداوند می‌گویند: ما را از اینجا بیرون بر که اگر به دنیا باز گردیم، عمل صالح انجام می‌دهیم.

پاسخ قطعی خداوند این است که:

۱- آیا در دنیا به اندازه کافی به شما عمر ندادیم تا هر کس می‌خواست به راه راست آید؟

۲- ما می‌دانیم اگر به دنیا باز گردید، همان راه گذشته را پیش می‌گیرید.

۷۹. در کدام یک از انواع رابطه میان عمل و جزای آن است که انسان‌ها نمی‌توانند آن را تغییر دهند، بلکه

سخت ۱۳۹۷

باید خود را با آن چه کند و چرا؟

پاسخ: گاهی پاداش و کیفر محصول طبیعی خود عمل است و انسان‌ها نمی‌توانند آن را تغییر دهند، بلکه باید خود

را با آن هماهنگ کنند و با آگاهی کامل از آن برنامه زندگی خود را تنظیم و سعادت زندگی خویش را تأمین کنند.

۸۰. یکی دیگر از انواع رابطه میان عمل و جزای آن، «تجسم خود عمل» است. آن را با ذکر مثال کاملاً توضیح

دهید.

پاسخ: نوع دیگر از رابطه میان عمل و پاداش و کیفر وجود دارد که عمیق تر و کامل ترین از دو نوع قبلی است. آنچه انسان با خود به قیامت می برد، باطن اعمالی است که اکنون در این دنیا قابل مشاهده نیست. هر عملی که ما در زندگی دنیوی انجام می دهیم، حقیقت و باطن آن عمل در جهان آخرت به صورت زشت یا زیبا، لذت بخش یا دردآور مجسم می شود و انسان خود را در میان باطن اعمال خود می بیند. پس آنچه در روز قیامت به عنوان پاداش یا کیفر به ما داده می شود، عین عمل ماست. به عنوان مثال، کسی که ربا می خورد و یا مال یتیمی را به ناحق تصاحب می کند، اگر باطن و چهره واقعی عمل او در همین دنیا برملا شود، همگان خواهند دید که او در حال خوردن آتش است؛ اما در دنیا این آتش آشکار نمی شود و هنگامی که او وارد جهان آخرت می شود و پرده ها کنار می رود، حقیقت و باطن عمل عیان می گردد و آتش از درون او زبانه می کشد.

۸۱. هر عملی که ما در زندگی دنیوی انجام می دهیم، کدام جنبه عمل و به چه صورت در جهان آخرت تجسم

می شود؟

پاسخ: هر عملی که ما در زندگی دنیوی انجام می دهیم، حقیقت و باطن آن عمل در جهان آخرت به صورت زشت یا زیبا، لذت بخش یا دردآور مجسم می شود و انسان خود را در میان باطن اعمال خود می بیند.

۸۲. آنچه در روز قیامت به عنوان پاداش یا کیفر به ما داده می شود، چه چیز ماست؟ مثالی ذکر کنید.

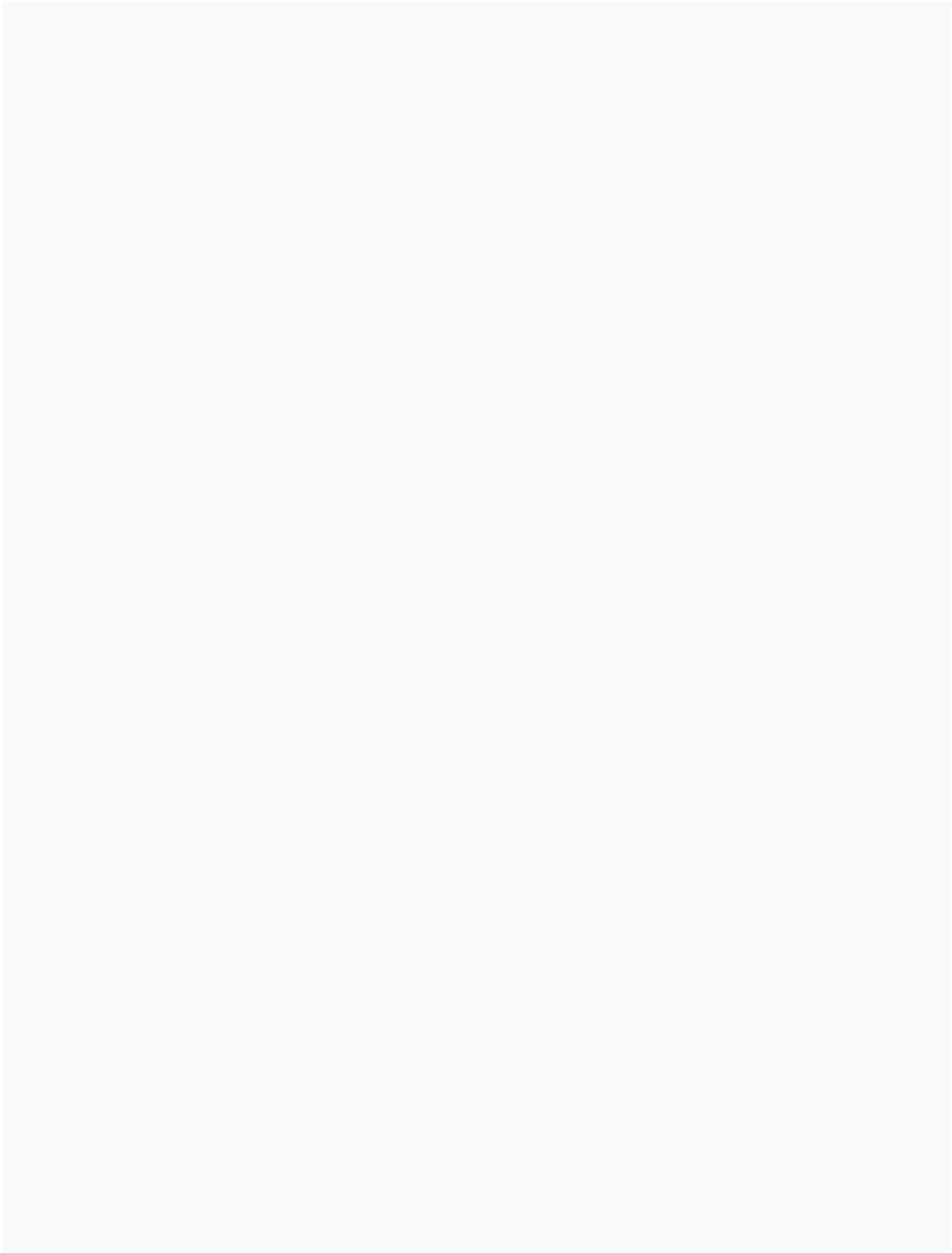
دهید.

پاسخ: آنچه در روز قیامت به عنوان پاداش یا کیفر به ما داده می شود، عین عمل ماست. به عنوان مثال، کسی که ربا می خورد و یا مال یتیمی را به ناحق تصاحب می کند، اگر باطن و چهره واقعی عمل او در همین دنیا برملا شود، همگان خواهند دید که او در حال خوردن آتش است؛ اما در دنیا این آتش آشکار نمی شود و هنگامی که او وارد جهان آخرت می شود و پرده ها کنار می رود، حقیقت و باطن عمل عیان می گردد و آتش از درون او زبانه می کشد.

۸۳. یکی دیگر از انواع رابطه میان عمل و جزای آن، «نتیجه طبیعی خود عمل» است. با ذکر مثال توضیح

دهید.

دهید.

- پاسخ: نتیجه طبیعی خود عمل
- الف) انسان‌ها
- (۱) نمی‌توانند آن را تغییر دهند.
- (۲) بلکه باید خود را با آن هماهنگ کنند.
- (۳) و با آگاهی کامل از آن برنامه زندگی خود را تنظیم و سعادت زندگی خویش را تأمین کنند.
- ب) مثلاً
- (۱) اگر کسی سیگار بکشد و بهداشت را رعایت نکند، به امراض گوناگون مبتلا می‌شود.
- (۲) همچنین اگر کسی اهل مطالعه و تحقیق باشد، به طور طبیعی به علم و آگاهی دست می‌یابد.
- (۳) یا اگر روزانه ورزش کند، به سلامتی و تندرستی خود کمک کرده است.

۸۴. چه تفاوت‌هایی میان ویژگی‌های آخرت با دنیا و برزخ وجود دارد؟ آن تفاوت‌ها را در جدول تنظیم کنید.

سخت ۲/۱۴۰

پاسخ:

شماره	دنیا	برزخ	آخرت
۱	محل عمل است	محل عمل نیست	محل عمل نیست
۲	پرونده عمل باز است.	پرونده عمل باز است.	پرونده عمل بسته است.
۳	فقط آثار دنیایی عمل ظهور دارد	بهره‌ای از آثار اخروی عمل ظهور پیدا می‌کند.	آثار اخروی عمل به‌طور کامل ظاهر می‌شود.
۴	آگاهی انسان محدود است	آگاهی انسان به اعمال خود بالا می‌رود	سطح آگاهی انسان به اعمال خود بالا می‌رود و آنها را به‌طور حضوری می‌بیند
۵	امکان تقلب و فریب‌کاری در محاکمه هست	—	امکان فریب‌کاری در محاکمه نیست
۶	برخی پاداش‌ها قراردادی است	—	پاداش‌ها ظهور و تجسم خود عمل‌اند.

سخت ۳/۱۴۰

۸۵. سخن فرشتگان پس از سلام به بهشتیان چیست؟

پاسخ: می‌گویند: خوش آمدید، وارد بهشت شوید و برای همیشه در آن زندگی کنید.

سخت ۳/۱۴۰

۸۶. چرا به بهشت، دارالسلام (سرای سلامتی) می‌گویند؟

پاسخ: هیچ نقصانی، غصه‌ای، ترسی، بیماری‌ای، جهلی، مرگ و هلاکتی، و خلاصه، هیچ ناراحتی و رنجی در آنجا نیست.

آیات

۸۷. با تدبیر در ترجمه آیه زیر بگویید که اگر ما هم بخواهیم در زمره بهشتیان باشیم باید در دنیا چگونه زندگی کنیم؟

«و شتاب کنید برای رسیدن به آمرزش پروردگارتان و بهشتی که وسعت آن، آسمانها و زمین است و برای متقیان آماده شده است؛ همانها که در زمان توانگری و تنگدستی، انفاق می‌کنند و خشم خود را فرو می‌برند و از خطای مردم می‌گذرند و خدا نیکوکاران را دوست دارد. و آنها که وقتی مرتکب عمل زشتی می‌شوند، یا به خود خشم می‌کنند، به یاد خدا می‌افتند و برای گناهان خود طلب آمرزش می‌کنند.» سخت ۱۳۹۷

پاسخ: ۱. با تقوا و پرهیزگار باشیم. ۲. انفاق کنیم. ۳. خشم خود را فرو بریم. ۴. از خطای دیگران بگذریم. ۵. نیکوکار باشیم. ۶. چنانچه مرتکب عمل زشت و گناه شدیم توبه کرده و طلب آمرزش کنیم.

۸۸. ترجمه آیات پایین به توصیف برخی از ویژگی‌های جهنمیان می‌پردازد. با تدبیر در آنها بیان کنید که چه زمینه‌هایی می‌تواند انسان را به سوی جهنم بکشاند؟

الف) آیه: «جهنمیان می‌گویند: ما در دنیا نماز نمی‌خواندیم و از محرومان دستگیری نمی‌کردیم؛ همراه بدکاران غرق در معصیت خدا می‌شدیم و روز رستاخیز را تکذیب می‌کردیم.» مدثر، ۴۷ - ۴۰ سخت ۱۳۹۷

ب) آیه: «برای کسانی که کارهای زشت انجام دهند و هنگامی که مرگ یکی از آنها فرا رسد می‌گوید: الان توبه کردم، توبه نیست و اینها کسانی هستند که عذاب دردناکی برایشان فراهم کردیم.» نساء، ۱۸

ج) آیه: «(جهنمیان) پیش از این (در دنیا) مست و مغرور نعمت بودند و بر گناهان بزرگ اصرار می‌ورزیدند.» واقعه، ۴۶ - ۴۵

پاسخ: الف) ۱. نماز نخواندن ۲. دستگیری نکردن از محرومان ۳. غرق شدن در گناه ۴. تکذیب روز قیامت
 ب) ۱. انجام کارهای زشت ۲. توجه نکردن به موقع
 ج) ۱. مغرور بودن به دنیا و نعمت‌های آن ۲. اصرار بر گناهان بزرگ

سخت ۱۳۹۷

۸۹. رسول خدا (ص) دربارهٔ «تجسم خود عمل» چه فرمودند؟

پاسخ: برای تو ناچار هم‌نشینی خواهد بود که هرگز از تو جدا نمی‌گردد و با تو دفن می‌شود ... آنگاه آن هم‌نشین در رستاخیز با تو برانگیخته می‌شود و تو مسئول آن هستی. پس دقت کن، هم‌نشینی که انتخاب می‌کنی، نیک باشد؛ زیرا اگر او نیک باشد، مایهٔ انس تو خواهد بود و در غیر این صورت، موجب وحشت تو می‌شود. آن هم‌نشین، کردار توست،

سخت ۱۳۹۷

۹۰. یکی از انواع رابطهٔ میان عمل و جزای آن، «قراردادی» است، با ذکر مثال توضیح دهید.

پاسخ: قراردادی

الف) مثال ب) رابطهٔ میان آن کارها و این گونه پاداش و کیفرها، یک رابطهٔ قراردادی است و انسان‌ها می‌توانند با وضع قوانین جدید این رابطه‌ها را تغییر دهند؛ برای مثال، اگر کیفر جرمی زندان است، آن را به پرداخت جریمهٔ نقدی تبدیل کنند. ج) آنچه در اینجا اهمیت دارد، تناسب میان جرم و کیفر است تا عدالت برقرار گردد.	}	۱) اینکه اگر کارگر در طول روز، کار معینی را انجام دهد، دستمزد مشخصی در برابر آن کار دریافت می‌کند. ۲) همچنین اگر کسی مرتکب جرمی شود، مطابق با قوانین و مقررات به پرداخت جریمهٔ نقدی یا زندان و نظایر آن محکوم می‌شود.
--	---	--

سخت ۱۴۰۲

۹۱. رسول خدا (ص) فرمود: «الدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الْآخِرَةِ».

یک کشاورز ماهر برای اینکه زراعت پرمحصولی داشته باشد، پنج شرط را رعایت می‌کند:

۱) زمین مناسب انتخاب می‌کند.

۲) بذر سالم تهیه می‌کند.

۳) زمین را به موقع آبیاری و از کودهای مناسب استفاده می‌کند.

۴) زمین را از علف‌های هرز، پاک می‌کند.

۵) مواظب است که آفات و حیوانات به کشت او ضرر نرسانند.

اگر «دل» بهترین و مناسب‌ترین زمین برای کشت محصول آخرت است، چهار شرط دیگر کدام‌اند؟

- پاسخ: ۱) بذر سالم، همان استعدادها و گرایش‌های پاک است.
 ۲) آبیاری و تغذیه مناسب، همان اعمال نیک است.
 ۳) پاک کردن زمین از خس و خاشاک و علف‌های هرز، همان پاک شدن از گناهان است.
 ۴) حفظ کردن آسیب آفات و حیوانات، جلوگیری از وسوسه شیطان، نفس اماره و دوستان ناباب و ... است.

درس هشتم: آهنگ سفر متن

۹۲. لازمه رسیدن به این هدف بزرگ و برتر یعنی رسیدن به مقام قرب خداوند چیست و چرا؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: برای رسیدن به چنین هدف بزرگ و برتری لازم است برنامه‌ریزی کنیم تا:
 الف) قدم در راهی بگذاریم که سرانجامی این‌گونه زیبا داشته باشیم.
 ب) و در راهی قرار نگیریم که خود را گرفتار آتش دوزخ کرده باشیم.

۹۳. یکی از اقداماتی که برای گام گذاشتن در مسیر قرب الهی و همچنین برای ثابت‌قدم ماندن در این راه

لازم می‌باشد، «تصمیم و عزم برای حرکت است». آن را توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: تصمیم و عزم برای حرکت: عزم به معنای اراده و تصمیم بر انجام کاری است. آدمی با عزم خویش، آنچه را که انتخاب کرده است، عملی می‌سازد. البته عزم و اراده انسان‌ها متفاوت است. هر قدر عزم قوی‌تر باشد، رسیدن به هدف آسان‌تر است. استواری بر هدف، شکیبایی و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به آن هدف، از آثار عزم قوی است. کارهای بزرگ، عزم‌های بزرگ می‌خواهد. آنان که عزم ضعیفی دارند، در برابر تندباد حوادث، تاب نمی‌آورند و مشکلات راه، آنان را به عقب‌نشینی وادار می‌کند. اما آنان که عزم قوی دارند، سرنوشت را به دست حوادث نمی‌سپارند و با قدرت به سوی هدف قدم برمی‌دارند.

۹۴. کارهای بزرگ چه چیزی می‌خواهد و چرا؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: کارهای بزرگ، عزم‌های بزرگ می‌خواهد. زیرا:
 الف) آنان که عزم ضعیفی دارند، در برابر تندباد حوادث، تاب نمی‌آورند و مشکلات راه، آنان را به عقب‌نشینی وادار می‌کند.
 ب) اما آنان که عزم قوی دارند، سرنوشت را به دست حوادث نمی‌سپارند و با قدرت به سوی هدف قدم برمی‌دارند.

۹۵. یکی از اقدامات برای گام گذاشتن در مسیر قرب الهی و همچنین برای ثابت‌قدم ماندن در این راه، «عهد

بستن به خدا» است. آن را توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: عهد بستن با خدا: کسی که راه رستگاری را که همان قرب به خداست، شناخته و می‌خواهد در این مسیر قدم بگذارد، با خدای خود پیمان می‌بندد که آنچه خداوند برای رسیدن به این هدف مشخص کرده است، یعنی واجبات الهی را، انجام دهد و خداوند را خشنود سازد؛ همچنین از انجام آنچه که ما را از این هدف دور می‌سازد، یعنی کارهای حرام، اجتناب کند. چقدر زیباست که خداوند، راه رستگاری ما را قرین رضایت خود ساخته است؛ یعنی وقتی خدا از ما راضی خواهد بود که ما در مسیر رستگاری و خوشبختی خود گام برداریم؛ و آنگاه از ما ناخشنود خواهد بود که به خود ظلم کنیم و در مسیر هلاکت خود قدم گذاریم.

۹۶. کسی که راه رستگاری را که همان قرب به خداست، شناخته و می‌خواهد در این مسیر قدم بگذارد، با

سخت ۱۳۹۷

خدای خود چگونه پیمانی می‌بندد؟

پاسخ: با خدای خود پیمان می‌بندد که آنچه خداوند برای رسیدن به این هدف مشخص کرده است، یعنی واجبات الهی را انجام دهد و خداوند را خشنود سازد؛ همچنین از انجام آنچه که ما را از این هدف دور می‌سازد، یعنی کارهای حرام، اجتناب کند.

سخت ۱۳۹۷

۹۷. خداوند چه چیزی را قرین رضایت خود ساخته است و به چه معنا است؟

پاسخ: خداوند، راه رستگاری ما را قرین رضایت خود ساخته است؛ یعنی وقتی خدا از ما راضی خواهد بود که ما در مسیر رستگاری و خوشبختی خود گام برداریم؛ و آنگاه از ما ناخشنود خواهد بود که به خود ظلم کنیم و در مسیر هلاکت خود قدم گذاریم.

سخت ۱۳۹۷

۹۸. برای عهد بستن با خدا خوب است دو پیشنهاد را انجام دهیم. آن دو را بیان کنید.

پاسخ: اول: برای عهد بستن، بهترین زمان‌ها را انتخاب کنیم. بعد از نماز، شب‌های قدر و شب یا روز جمعه زمان‌های خوبی برای عهد بستن با خدا هستند. دوم: عهد و پیمان خود را در زمان‌های معینی، مانند آخر هر هفته، آخر هر ماه یا شب قدر هر سال، تکرار کنیم تا استحکام بیش‌تر پیدا کند و به فراموشی سپرده نشود.

۹۹. یکی از اقدامات برای گام گذاشتن در مسیر قرب الهی و همچنین برای ثابت‌قدم ماندن در این راه،

«مراقبت» است. با ذکر مثال آن را توضیح دهید و بگویید امام علی (ع) در این باره چه می‌فرماید؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: باقی ماندن بر پیمان خود با خدا و وفای بر عهد، رضایت خدا را در پی دارد و شکستن پیمان، شرمندگی در مقابل او را به دنبال می آورد؛ عهدی که ابتدا بسته می شود، مانند نوزادی است که باید از او مراقبت شود تا با عهدشکنی، آسیب نبیند.
امام علی (ع) می فرماید: گذشت ایام، آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم ها و کارها می شود.
به طور مثال، کسی عهد می بندد که هر روز پس از نماز صبح، یک صفحه قرآن بخواند؛ او باید مراقب باشد که کارهای دیگر، او را به خود مشغول نکند و این تصمیم خود را فراموش نکند و نیز عواملی را که سبب سستی در اجرای این تصمیم می شود، از سر راه بردارد.

۱۰۰. یکی از اقدامات برای گام برداشتن در مسیر قرب الهی و همچنین برای ثابت قدم ماندن در این راه، «محاسبه و ارزیابی» است. آن را کاملاً توضیح داده و بگویید پیامبر اکرم (ص) در این باره چه فرمود؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: بعد از مراقبت، نوبت محاسبه است تا میزان موفقیت و وفاداری به عهد، به دست آید و عوامل موفقیت یا عدم موفقیت، شناخته شود. بعد از محاسبه اگر معلوم شود که در انجام عهد خود موفق بوده ایم، خوب است خدا را سپاس بگوییم و شکرگزار او باشیم؛ زیرا می دانیم که او بهترین پشتیبان ما در انجام پیمان هاست.
اما اگر معلوم شود که سستی ورزیده ایم، خود را سرزنش کنیم و مورد عتاب قرار دهیم و از خداوند طلب بخشش کنیم و با تصمیم قوی تر، دوباره با خداوند عهد ببندیم و وارد عمل شویم. یادمان باشد که یک حسابرسی بزرگ در قیامت در پیش داریم و اگر خودمان در اینجا به حساب خود نرسیم، در قیامت به طور جدی اعمال ما را محاسبه خواهند کرد.
پیامبر اکرم (ع) فرمود:
«حاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسِبُوا؛ به حساب خود رسیدگی کنید، قبل از اینکه به حساب شما برسند».

۱۰۱. بعد از محاسبه اگر معلوم شود که در انجام عهد خود موفق بوده ایم، خوب است چه کار کنیم و چرا؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: بعد از محاسبه اگر معلوم شود که در انجام عهد خود موفق بوده ایم، خوب است خدا را سپاس بگوییم و شکرگزار او باشیم؛ زیرا می دانیم که او بهترین پشتیبان ما در انجام پیمان هاست.

۱۰۲. بعد از محاسبه اگر معلوم شود که در انجام عهد خود سستی ورزیده ایم، خوب است چه کار کنیم؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: اگر معلوم شود که سستی ورزیده ایم، خود را سرزنش کنیم و مورد عتاب قرار دهیم و از خداوند طلب بخشش کنیم و با تصمیم قوی تر، دوباره با خداوند عهد ببندیم و وارد عمل شویم.

سخت ۱۳۹۷

۱۰۳. امام علی (ع) زیرک ترین انسان را چه کسی می داند و چگونه؟

پاسخ: از امیرالمؤمنین علی (ع) پرسیدند:

زیرک ترین انسان کیست؟ فرمود: کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.

پرسیدند: چگونه؟

فرمود: چون صبح تا شب به کار و زندگی پرداخت، در شب به خود برگردد و بگوید: ای نفس! امروز روزی بود که بر تو گذشت و دیگر باز نمی گردد. خدا درباره این روز از تو خواهد پرسید که آن را چگونه گذراندی و در آن چه کردی؟ آیا به یاد او و سپاس از او بودی؟ آیا گره از کار فروبسته مؤمنی گشودی؟ آیا گرد غم از چهره ای زدودی؟ آیا...؟

۱۰۴. در جدول زیر، سه سخن از امام علی (ع) آمده است. در این سخنان تأمل کنید و آثاری که آن حضرت برای محاسبه بیان فرموده است، استخراج کنید.

سخت ۱۳۹۷

پیام	حدیث
.....	۱- مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَقَفَّ عَلَى عَيْبِهِ و احاطه بذنوبه و استقال الذنوب و اصلح العيوب
.....	۲- ثَمَرَةُ الْمَحَاسِبِ صَلَاحُ النَّفْسِ
.....	۳- مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ

پاسخ: ۱- فواید محاسبه نفس: الف) آگاهی از عیب (وقف علی عیب) ب) پی بردن به گناهان (احاطه بذنوب) ج) جبران گناهان (استقال الذنوب) د) برطرف کردن عیبها (اصلح العيوب)

۲- ثمره محاسبه: اصلاح خود (اصلاح نفس)

۳- ثمره محاسبه: خوشبختی و سعادت (سعد)

سخت ۱۳۹۷

۱۰۵. برای حرکت در مسیر هدف، وجود چه کسانی ضروری است و چرا؟

پاسخ:

برای حرکت در مسیر هدف، وجود اسوه و الگوهایی که راه را با موفقیت طی کرده و به مقصد رسیده اند، بسیار ضروری است. زیرا وجود این الگوها: اولاً به ما ثابت می کند که این راه موفقیت آمیز است.

ثانیاً می توان از تجربه آنان استفاده نمود و مانند آن عمل کرد.

و از همه مهم تر اینکه می توان از آنان کمک گرفت و با دنباله روی از آنان سریع تر به هدف رسید.

۱۰۶. از چه رو قرآن کریم، پیامبر (ص) را به عنوان الگو معرفی می‌کند و می‌فرماید: «رسول خدا برای شما نیکوترین اسوه است»؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: برای حرکت در مسیر هدف، وجود اسوه و الگوهایی که راه را با موفقیت طی کرده و به مقصد رسیده‌اند، بسیار ضروری است. زیرا وجود این الگوها، اولاً به ما ثابت می‌کند که این راه موفقیت‌آمیز است؛ ثانیاً می‌توان از تجربه آنان استفاده نمود و مانند آنان عمل کرد و از همه مهم‌تر اینکه می‌توان از آنان کمک گرفت و با دنباله‌روی از آنان سریع‌تر به هدف رسید. از این رو قرآن کریم، پیامبر (ص) را به عنوان الگو معرفی می‌کند و می‌فرماید: «رسول خدا برای شما نیکوترین اسوه است».

۱۰۷. اسوه بودن در چگونه اموری است؟ همراه با ذکر مثال توضیح دهید.

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: اسوه بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و با ارزش بوده‌اند. عدالت، گذشت، فداکاری، مهربانی، داشتن نظم و برنامه در زندگی و ... از ارزش‌هایی است که همواره مورد احترام بشر بوده است و با گذشت زمان، حتی درک بهتری از آن‌ها نیز به دست آمده است. به طور مثال، امام حسین (ع) از پدر گرامی خود نقل می‌کند که رسول خدا (ص) در منزل، اوقات خود را سه قسمت می‌کرد. قسمتی برای عبادت، قسمتی برای اهل خانه و قسمتی برای رسیدگی به کارهای شخصی. سپس آن قسمتی را که به خود اختصاص داده بود، میان خود و مردم تقسیم می‌کرد و مردم را به حضور می‌پذیرفت و به کارهایشان رسیدگی می‌کرد. برنامه‌ریزی و تقسیم زمان، درس و الگویی همیشگی است که از این حدیث به دست می‌آید.

۱۰۸. همچنین ممکن است این سؤال پیش آید که پیامبر(ص) یک انسان معصوم است، چگونه می‌توان ایشان را اسوه قرار داد و مثل او عمل کرد؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: پاسخ این است که ما او را اسوه کامل خود قرار می‌دهیم؛ چون می‌دانیم که هر کاری که انجام داده، درست بوده و مطابق دستور خداوند بوده است. اما اسوه قرار دادن ایشان به این معنا نیست که ما عین او باشیم و در همان حد عمل کنیم، بلکه بدین معناست که در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به راه و روش ایشان نزدیک‌تر کنیم.

۱۰۹. امیرالمؤمنین (ع) درباره چگونگی پیروی از ایشان چه می‌فرماید؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: امیرالمؤمنین (ع) درباره چگونگی پیروی از ایشان می‌فرماید: آگاه باش برای هر پیروی‌کننده‌ای، امام و پیشوایی است که باید از او تبعیت کند و از علم او کسب نور کند. هشیار باش، امام شما از دنیایش به دو لباس کهنه و از خوراکش به دو قرص نان کفایت کرده است. اما شما قطعاً توانایی این قناعت را ندارید؛ ولی با پرهیزکاری و کوشش [در راه خدا] وعفت و درستکاری مرا یاری کنید.

آیات

۱۱۰. به چه جهت بعد از سفارش‌هایی که لقمان حکیم به فرزندش می‌کند و راه و رسم زندگی را به او نشان

می‌دهد، به وی می‌گوید «وَ اصْبِرْ عَلٰی مَا اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْر»؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: آنان که عزم ضعیفی دارند، در برابر تندباد حوادث، تاب نمی‌آورند و مشکلات راه، آنان را به عقب‌نشینی وادار می‌کند. اما آنان که عزم قوی دارند، سرنوشت را به دست حوادث نمی‌سپارند و با قدرت به سوی هدف قدم برمی‌دارند. به همین جهت بعد از سفارش‌هایی که لقمان حکیم به فرزندش می‌کند و راه و رسم زندگی را به او نشان می‌دهد، به وی می‌گوید «وَ اصْبِرْ عَلٰی مَا اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْر»؛ بر آنچه (در این مسیر) به تو می‌رسد صبر کن که این از عزم و اراده در کارهاست.

حدیث

۱۱۱. در جدول زیر سه سخن از امام علی (ع) آمده است. در این سخنان تأمل کنید و آثاری که آن حضرت

برای محاسبه بیان فرموده را استخراج کنید.

سخت ۱۴۰۲

پیام	حدیث
.....	۱- مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَقَفَّ عَلٰی عُیُوْبِهِ وَ اَحَاطَ بِذُنُوْبِهِ وَ اسْتَقَالَ الذُّنُوْبَ وَ اَصْلَحَ الْعُیُوْبَ
.....	۲- ثَمَرَةُ الْمَحَاسِبَةِ صِلَاحُ النَّفْسِ
.....	۳- مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ

پاسخ:

پیام	حدیث
۱- آگاهی بر عیب‌ها ۲- تسلط بر گناهان ۳- کم شدن گناهان ۴- اصلاح عیب‌ها	۱- مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَقَفَّ عَلٰی عُیُوْبِهِ وَ اَحَاطَ بِذُنُوْبِهِ وَ اسْتَقَالَ الذُّنُوْبَ وَ اَصْلَحَ الْعُیُوْبَ
اصلاح خویش (خودسازی و تزکیه نفس)	۲- ثَمَرَةُ الْمَحَاسِبَةِ صِلَاحُ النَّفْسِ
خوشبختی (سعادت)	۳- مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ

درس نهم : دوستی یا خدا متن
۱۱۲. نقش محبت را با ذکر مثال کاملاً توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: محبت و دوستی سرچشمه بسیاری از تصمیم‌ها و کارهای انسان است. فعالیت‌هایی که آدمی در طول زندگی انجام می‌دهد ریشه در دل‌بستگی‌ها و محبت‌های او دارد و همین محبت‌هاست که به زندگی آدمی جهت می‌دهد. به هر میزان که محبت شدیدتر باشد، تأثیر آن نیز در زندگی عمیق‌تر و گسترده‌تر است؛ مثلاً کسی که دوستدار ثروت است، سمت و سوی همه کارهای خود را رسیدن به ثروت قرار می‌دهد. کسی که شیفتهٔ مد است، دل‌مشغولی شب و روز او دست یافتن به آخرین مدهاست و کسی که محبوب و معشوق خود را دانشمند یا هنرمندی قرار می‌دهد، ظاهر و حتی سبک زندگی خود را شبیه وی می‌سازد.

۱۱۳. این مثال «کسی که دوستدار ثروت است، سمت و سوی همهٔ کارهای خود را رسیدن به ثروت قرار می‌دهد»، بیانگر چیست؟ توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: نقش محبت - محبت و دوستی سرچشمهٔ بسیاری از تصمیم‌ها و کارهای انسان است. فعالیت‌هایی که آدمی در طول زندگی انجام می‌دهد، ریشه در دل‌بستگی‌ها و محبت‌های او دارد و همین محبت‌هاست که به زندگی آدمی جهت می‌دهد.

پاسخ: اگر انسان دل به سرچشمهٔ کمالات و زیبایی‌ها سپارد، و قلب خود را جایگاه او کند، زندگی‌اش رنگ و بوی دیگری می‌یابد و هر میزان که ایمان انسان به خدا بیش‌تر شود، محبت وی نیز به خدا بیشتر می‌شود. عشق و محبت الهی افسردگی، ترس و یأس را از بین می‌برد و به انسان نشاط، شجاعت و قدرت می‌بخشد. محبت الهی، تنبل را چالاک و زرنگ، بخیل را بخشنده، کم‌طاقت را صبور می‌کند و سرانجام آدمی را از خودخواهی به ایثار و از خودگذشتگی می‌رساند. عشق به خدا چون اکسیری است که مرده را حیات می‌بخشد و زندگی حقیقی به وی عطا می‌کند. این همه تحول به دلیل این است که قلب انسان جایگاه خداست و جز با خدا آرام و قرار نمی‌یابد.

۱۱۴. نقش و جایگاه محبت به خدا را در زندگی انسان توضیح داده و مثال‌های مربوط به آن را نیز ذکر نمائید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: اگر انسان دل به سرچشمهٔ کمالات و زیبایی‌ها سپارد، و قلب خود را جایگاه او کند، زندگی‌اش رنگ و بوی دیگری می‌یابد و هر میزان که ایمان انسان به خدا بیش‌تر شود، محبت وی نیز به خدا بیشتر می‌شود. عشق و محبت الهی افسردگی، ترس و یأس را از بین می‌برد و به انسان نشاط، شجاعت و قدرت می‌بخشد. محبت الهی، تنبل را چالاک و زرنگ، بخیل را بخشنده، کم‌طاقت را صبور می‌کند و سرانجام آدمی را از خودخواهی به ایثار و از خودگذشتگی می‌رساند. عشق به خدا چون اکسیری است که مرده را حیات می‌بخشد و زندگی حقیقی به وی عطا می‌کند. این همه تحول به دلیل این است که قلب انسان جایگاه خداست و جز با خدا آرام و قرار نمی‌یابد.

پاسخ: اگر انسان دل به سرچشمهٔ کمالات و زیبایی‌ها سپارد، و قلب خود را جایگاه او کند، زندگی‌اش رنگ و بوی دیگری می‌یابد و هر میزان که ایمان انسان به خدا بیش‌تر شود، محبت وی نیز به خدا بیشتر می‌شود. عشق و محبت الهی افسردگی، ترس و یأس را از بین می‌برد و به انسان نشاط، شجاعت و قدرت می‌بخشد. محبت الهی، تنبل را چالاک و زرنگ، بخیل را بخشنده، کم‌طاقت را صبور می‌کند و سرانجام آدمی را از خودخواهی به ایثار و از خودگذشتگی می‌رساند. عشق به خدا چون اکسیری است که مرده را حیات می‌بخشد و زندگی حقیقی به وی عطا می‌کند. این همه تحول به دلیل این است که قلب انسان جایگاه خداست و جز با خدا آرام و قرار نمی‌یابد.

۱۱۵. بین محبت به خدا و آثار آن، چگونه رابطه‌ای برقرار است؟ چرا؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: رابطه دو سویه است - یعنی همان‌طور که محبت خدا موجب بروز این آثار می‌شود، تداوم و استمرار در پیروی از دستورات خداوند و عشق ورزیدن به دوستان و برائت از دشمنانش، موجب تقویت محبت انسان به خدا نیز می‌شود.

۱۱۶. یکی از آثار محبت به خداوند، «پیروی از خداوند» است، آن را توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: نمی‌شود انسان از صمیم دل کسی را دوست داشته باشد اما از فرمانش سرپیچی کند. این سرپیچی نشانه عدم صداقت در دوستی است. برخی می‌گویند: اگر قلب انسان با خدا باشد، کافی است و عمل به دستورات او ضرورتی ندارد، آنچه اهمیت دارد، درون و باطن انسان است، نه ظاهر او. اما این توجیه با کلام خداوند سازگار نیست. خداوند عمل به دستوراتش را که توسط پیامبر ارسال شده است، شرط اصلی دوستی با خود اعلام می‌کند.

۱۱۷. یکی از آثار محبت به خداوند «دوستی با دوستان خدا» است. آن را کاملاً توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: دوستی با دوستان خدا: اگر می‌خواهیم محبت خداوند در دلمان خانه کند، باید محبت کسانی را که رنگ و نشانی از او دارند و خداوند محبت و دوستی آنان را به ما توصیه کرده، در دل جای دهیم و هر میزان که این علاقه بیش‌تر و قوی‌تر باشد، محبت ما نیز به خدا فزون‌تر می‌شود. انبیا و اولیای الهی و مجاهدان راه حق و آنان که در مسیر بندگی خدا حرکت کردند، دوستان خداوند هستند و برترین این دوستان رسول خدا (ص) و اهل بیت ایشان (علیهم‌السلام) می‌باشند که با تمام وجود به خدا عشق ورزیدند و زندگی خود را در اطاعت کامل خداوند سپری کردند. دوستی با آنان، همان دوستی با خداوند و محبت به آنان در مسیر محبت به خداوند است. البته این دوستی و محبت نیز بایستی همچون محبت به خدا، همراه با عمل و پیروی از آنان باشد.

۱۱۸. اگر می‌خواهیم محبت خداوند در دلمان خانه کند، باید چگونه عمل کرد؟ سخت ۱۳۹۷

پاسخ: باید محبت کسانی را که رنگ و نشانی از او دارند و خداوند محبت و دوستی آنان را به ما توصیه کرده، در دل جای دهیم و هر میزان که این علاقه بیشتر و قوی‌تر باشد، محبت ما نیز به خدا فزون‌تر می‌شود.

۱۱۹. یکی دیگر از آثار محبت به خداوند «بیزاری از دشمنان خدا و مبارزه با آنان است» آن را توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: عاشق روشنایی، از تاریکی می‌گریزد و آن کس که به دوستی با خدا افتخار می‌کند، با هر چه ضد خداست، مقابله می‌نماید. او دوستدار حق و دشمن باطل است.

عاشقان خدا پرچمدار مبارزه با ستم و ستمگران بوده‌اند. همه پیامبران، از حضرت نوح (ع) و حضرت ابراهیم (ع) تا پیامبر اسلام (ص) زندگی خود را در مبارزه با ستم و پلیدی گذراندند و پرچم مبارزه را از نسلی به نسل بعد منتقل کردند. نمی‌شود کسی دوستدار خداوند باشد؛ اما زشتی و ستم را در جامعه ببیند و سکوت اختیار کند.

۱۲۰. پرچمدار مبارزه با ستم و ستمگران چه کسانی بوده‌اند؟ توضیح دهید. سخت ۱۳۹۷

پاسخ: عاشقان خدا پرچمدار مبارزه با ستم و ستمگران بوده‌اند. همه پیامبران، از حضرت نوح (ع) و حضرت

ابراهیم (ع) تا پیامبر اسلام (ص) زندگی خود را در مبارزه با ستم و پلیدی گذراندند و پرچم مبارزه را از نسلی به نسل بعد منتقل کردند. نمی‌شود کسی دوستدار خداوند باشد؛ اما زشتی و ستم را در جامعه ببیند و سکوت اختیار کند.

۱۲۱. امام خمینی (ره) بر مبنای همین تحلیل (دینداری بر دو پایه استوار است: تولی و تبری)، به مسلمانان جهان چگونه سفارش می‌کند؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: «باید مسلمانان، فضای سراسر عالم را از محبت و عشق نسبت به ذات حق و نفرت و بغض عملی نسبت به دشمنان خدا لبریز کنند،»

۱۲۲. چگونه می‌توان دریافت که در دوستی با خدا و دشمنی با بدی‌ها صادق هستیم؟

سخت ۱۴۰۲

پاسخ: دوستی با خداوند، آثار و تجلیاتی دارد که اگر این آثار و تجلیات موجود باشد، شخص می‌تواند دریابد که در دوستی با خدا صادق است. آثار دوستی با خدا در درس توضیح داده شده است. پس، کسی می‌تواند بگوید با خدا دوست است که ببیند واقعاً دوستان خدا را هم دوست دارد، نه کسانی را که اهل فساد و گناه‌اند، هم‌چنین، از دستورات خداوند پیروی می‌کند نه اینکه دست به گناه می‌زند و هر بار هم آن را توجیه می‌کند؛ راه رسیدن به خدا را دوست دارد و بالاخره با کسانی که دشمن خدا هستند، دشمنی قلبی و عملی دارد.

۱۲۳. فردی می‌گوید: «اساس دین بر محبت است، بنابراین دل مسلمانان نباید جایگاه کینه و نفرت از کسی باشد؛ شما با او موافقید یا خیر؟ چرا؟»

سخت ۱۴۰۲

پاسخ: خیر - در پاسخ باید گفت که دینداری با محبت و دوستی خدا آغاز می‌شود اما برائت و بیزارگی از دشمنان خدا را به دنبال می‌آورد و بر دو پایه استوار است: تولی (دوستی با خدا و دوستان او) و تبری (بیزارگی از باطل و پیروان او)؛ پس دل مسلمانان باید جایگاه کینه و نفرت از دشمنان خدا باشد.

۱۲۴. نمی‌شود کسی را، ولی با دشمن او بود.

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: دوست داشت - دوست

۱۲۵. امام صادق (ع): قلب انسان است.

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: حرم خدا

۱۲۶. عاشقان خدا مبارزه با ستم و

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: پرچم‌دار - ستمگران

۱۲۷. بر دو پایه استوار است؛ تولی یعنی و تبری یعنی سخت ۱۳۹۸
پاسخ: دینداری - دوستی با دوستان خدا - دشمنی با دشمنان خدا
۱۲۸. کسی که دوستدار است، نمی‌تواند در مقابل زشتی‌ها و ستم‌ها سکوت کند. سخت ۱۳۹۸
پاسخ: خدا
۱۲۹. تأثیر محبت در زندگی انسان چیست؟ سخت ۱۳۹۸
پاسخ: به هر میزان محبت شدیدتر باشد، تأثیر آن در زندگی عمیق‌تر و گسترده‌تر است.
۱۳۰. از نظر امام صادق (ع) حرم خدا کجاست؟ وظیفه ما در قبال این حرم چیست؟ سخت ۱۳۹۸
پاسخ: قلب انسان حرم خداست. در حرم خدا غیرخدا را جا ندهید.
۱۳۱. خداوند انسان با حیای باعفتی را که می‌ورزد، دوست دارد. سخت ۱۳۹۸
پاسخ: بردبار - پاکدامنی
۱۳۲. خداوند رسیدگی به و درماندگان را دوست دارد. سخت ۱۳۹۸
پاسخ: دل‌سوختگان
۱۳۳. خداوند کسی که را در اطاعت او بگذراند دوست دارد. سخت ۱۳۹۸
پاسخ: جوانی‌اش
۱۳۴. حضرت امام خمینی در مورد تولی و تبری به مسلمانان جهان چه سفارشی کردند؟ سخت ۱۳۹۸
پاسخ: باید مسلمانان فضای سراسر عالم را از محبت و عشق نسبت به ذات حق و نفرت و بغض عملی نسبت به دشمنان خدا لبریز کنند.
۱۳۵. برخی می‌گویند: اگر قلب انسان با خدا باشد کافی است. آیا این سخن درست است؟ (توضیح دهید) سخت ۱۳۹۸

پاسخ: خیر؛ این توجیه با کلام خدا سازگار نیست. چون خداوند عمل به دستوراتش که توسط پیامبر ارسال شده است را شرط دوستی با خود اعلام می‌کند.

سخت ۱۳۹۸

۱۳۶. آثار عشق و محبت به خدا را بنویسد.

پاسخ: عشق و محبت الهی افسردگی، ترس و یأس را از بین می‌برد و به انسان نشاط و شجاعت و قدرت می‌بخشد، محبت الهی فرد تنبل را چالاک و زرنگ، بخیل را بخشنده، کم‌طاقت و ناشکیبا را صبور و شکیبیا می‌کند.

آیات

۱۳۷. آیه شریفه ۱۶۵، سوره بقره: «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ» را ترجمه کنید.

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: ترجمه آیه: «و بعضی از مردم همتایانی را به جای خدا می‌گیرند آنان را دوست می‌دارند مانند دوستی خدا، اما کسانی که ایمان آوردند به خدا محبت بیشتری دارند،

۱۳۸. آیا این توجیه که برخی می‌گویند: «اگر قلب انسان با خدا باشد، کافی است و عمل به دستورات او ضرورتی ندارد، آنچه اهمیت دارد، درون و باطن انسان است، نه ظاهر او» با کلام خداوند سازگار است؟
خداوند در این رابطه چه می‌فرماید؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: این توجیه با کلام خداوند سازگار نیست. خداوند، عمل به دستوراتش را که توسط پیامبر ارسال شده است، شرط اصلی دوستی با خود اعلام می‌کند: «قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ، فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ؛ بگو اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهانتان را ببخشد و خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.»

۱۳۹. آیه شریفه ۳۱ سوره آل عمران: «قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ» را ترجمه کنید.

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: ترجمه: «بگو اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهانتان را ببخشد و خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.»

۱۴۰. این حدیث امام صادق (ع): «مَا أَحَبَّ اللَّهُ مِنْ عَصَاهُ» با چه محتوایی و با کدام آیه شریفه هم‌پیام است؟

سخت ۱۳۹۷

پاسخ: این حدیث امام صادق (ع): «ما أَحَبَّ إِلَهَ مَنْ عَمَاه» که بیانگر پیروی از خداوند، بعنوان اولین اثر از آثار محبت به خداست؛ با آیه شریفه ۳۱، سوره آل عمران: «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي...» هم پیام است.

حدیث

۱۴۱. پیامبر اکرم: (ع): هر کس در روز قیامت با محبوب خود محشور می شود.

با توجه به حدیث بالا بگویید چرا در روز قیامت انسان با همان هایی که در دنیا آنها را محبوب خود قرار داده است، همراه و هم نشین می شود و به سرانجام همان ها دچار خواهد شد؟

سخت ۲/۱۴۰

پاسخ: با توجه به اینکه محبت ورزیدن به امری، محب را به محبوب بسیار نزدیک می کند، تا حدی که محب تبدیل به محبوب می شود و به نوعی در او ذوب می شود، بنابراین در روز قیامت، انسان با چیزی محشور می شود که با او یکی شده است. کسی که به ثروت عشق می ورزد آن قدر زندگی خود را غرق در این کار می کند که فکر و ذکری جز ثروت ندارد؛ بنابراین او عین مادیات و پول شده است و در روز قیامت نیز با همان ثروت مادی محشور خواهد شد.

درس دهم = یاری از تعاز و روزه متن

۱۴۲. بنا به آیات قرآن، شیطان با شراب و قمار به دنبال ایجاد چه مشکلاتی در زندگی انسان است؟

سخت ۸/۱۳۹

پاسخ: شیطان می خواهد با شراب و قمار بین شما دشمنی و کینه ایجاد کند و شما را از یاد خدا دور سازد و از نماز باز دارد.

سخت ۸/۱۳۹

۱۴۳. میزان موفقیت انسان چه نسبتی با مسأله تقوا دارد؟

پاسخ: میزان موفقیت انسان در رسیدن به هدف های بزرگ، به میزان تسلط او بر خویش، خودنگهداری و تقوا بستگی دارد و هر قدر هدف بزرگتر باشد، تقوای بیشتری می طلبد.

سخت ۸/۱۳۹

۱۴۴. اگر کسی با چیز حرامی روزه اش را باطل کند چه کفاره ای به دنبال دارد؟

پاسخ: اگر کسی به چیز حرامی روزه خود را باطل کند؛ مثلاً دروغی را به خدا نسبت دهد، کفاره جمع بر او واجب می شود. یعنی باید هر دو کفاره یاد شده را انجام بدهد. البته اگر هر دو برایش ممکن نباشد، می تواند هر کدام را که ممکن است، انجام دهد.

سخت ۸/۱۳۹

۱۴۵. خواندن نماز شتاب زده و بدون تأثیر چندانی بر ما ندارد.

پاسخ: رعایت آداب

سخت ۱۳۹۸ ۱۴۶. تأثیر نماز به و میزان ما بستگی دارد.

پاسخ: تداوم - دقت و توجه

سخت ۱۳۹۸ ۱۴۷. شیطان می خواهد با و بین شما دشمنی و کینه ایجاد کند.

پاسخ: شراب و قمار

سخت ۱۳۹۸ ۱۴۸. روزه نمونه کامل تمرین و در برابر خواهش های دل است.

پاسخ: صبر و پایداری

سخت ۱۳۹۸ ۱۴۹. در چه صورتی آلودگی های ظاهری ما کمتر خواهد شد؟

پاسخ: در صورتی که در پنج نوبت با لباس و بدن پاکیزه به نماز بایستیم.

سخت ۱۳۹۸ ۱۵۰. در چه صورتی کمتر به کسب درآمد از راه حرام متمایل خواهیم شد؟

پاسخ: اگر شرط غصبی نبودن لباس و مکان نمازگزار را رعایت کنیم.

سخت ۱۳۹۸ ۱۵۱. روزه نمونه و مصداق چیست؟

پاسخ: روزه نمونه کامل تمرین صبر و پایداری در برابر خواهش های دل است.

سخت ۱۳۹۸ ۱۵۲. ۳ شرط شکسته بودن نماز مسافر چیست؟

پاسخ: (۱) رفتن او بیشتر از ۴ فرسخ شرعی و مجموعه رفت و برگشت او ۸ فرسخ باشد. (۴۵ کیلومتر)

(۲) بخواهد کمتر از ده روز در جایی بماند.

(۳) برای انجام کار حرام سفر نکرده باشد.

سخت ۱۳۹۸ ۱۵۳. اگر عبارت «غیر المغضوب علیهم و لالضالین» را با توجه بگوییم چه خواهد شد؟

پاسخ: خود را در زمره کسانی که خدا بر آنها خشم گرفته یا راه را گم کرده اند قرار نخواهیم داد.

۱۵۴. فهم و درک درست اعمال زیر، انسان را در برابر چه گناہانی حفظ خواهد کرد؟

سخت ۱۴۰۲

منکرات	عبارات و اعمال نماز
۱-	۱- خواندن سوره توحید
۲-	۲- درود بر پیامبر در تشهد
۳-	۳- دعای قنوت
۴-	۴- حضور در نماز جماعت
۵-	۵- گفتن عبارت «ایاک نعبد»
۶-	۶- گفتن عبارت «ایاک نستعین»

پاسخ:

منکرات	عبارات و اعمال نماز
۱- شرک نسبت به خداوند	۱- خواندن سوره توحید
۲- دشمنی با پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)	۲- درود بر پیامبر در تشهد
۳- درخواست حاجت از غیر خدا	۳- دعای قنوت
۴- تفرقه و اختلاف	۴- حضور در نماز جماعت
۵- عبادت غیر خداوند	۵- گفتن عبارت «ایاک نعبد»
۶- طلب یاری از غیر خداوند	۶- گفتن عبارت «ایاک نستعین»

حدیث

۱۵۵. پیامبر (ص): هر کس مسلمانی را کند، تا چهل روز نماز و قبول نمی‌شود.

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: غیبت - روزهاش

درس یازدهم : فضیلت آراستگی متن

سخت ۱۳۹۸

۱۵۶. چند نوع آراستگی داریم، نام برده و بگویید هر یک نتیجه چه چیزی است؟

پاسخ: دو نوع:

الف) آراستگی باطنی که نتیجه برخورداری انسان از صفات زیبایی همچون ادب، حسن خلق، سخاوت، مهربانی و ... است.

ب) آراستگی ظاهری که نتیجه مرتب بودن وضع ظاهر و توجه به نظافت و زیبایی آن است.

۱۵۷. شیوه رسول خدا (ص) و پیشوایان دیگر در رابطه با آراستگی ظاهری سبب چه چیزی شد؟ سخت ۱۳۹۸

پاسخ: سبب شد که مسلمانان در اندک مدتی به آراسته‌ترین و پاکیزه‌ترین ملت‌ها تبدیل شوند و الگو و سرمشق ملت‌های دیگر قرار گیرند.

۱۵۸. نیاز به مقبولیت در دوره جوانی و نوجوانی سبب چه چیزی می‌شود؟ سخت ۱۳۹۸

پاسخ: سبب می‌شود که نوجوانان و جوانان بیشتر به خود بپردازند، توانایی‌ها و استعداد‌های خود را کشف و شکوفا کرده و در معرض دید دیگران قرار دهند.

۱۵۹. با ذکر مثال توضیح دهید که چگونه نیاز به مقبولیت در دوره نوجوانی و جوانی نمود بیشتری دارد؟

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: جوانی که با نشان دادن استعداد خود در یک رشته ورزشی یا خلق اثر هنری یا کار مؤثر در کارگاه صنعتی تحسین دیگران را برانگیزد، از این قبیل است. به غیر از این افراد، هرکس در جامعه تلاش می‌کند در هر جایگاهی که قرار دارد، برای خود مقبولیت کسب کند.

۱۶۰. عفاف چگونه حالتی در انسان است؟ سخت ۱۳۹۸

پاسخ: عفاف حالتی در انسان است که به وسیله آن خود را در برابر تندروری‌ها و کدروری‌ها کنترل می‌کند تا بتواند در مسیر اعتدال و میانه‌روی پیش رود و از آن خارج نشود.

۱۶۱. اگر بگوییم: «عفاف حالتی در انسان است که به وسیله آن خود را در برابر تندروری و کدروری‌ها کنترل

می‌کند تا بتواند در مسیر اعتدال و میانه‌روی پیش رود و از آن خارج نشود.»، به چه معناست؟ سخت ۱۳۹۸

پاسخ: یعنی در برآورده کردن هریک از علایق و نیازهای درونی، به گونه‌ای عمل نمی‌کند که به طور کامل در آن غرق شود و از دیگر نیازها غافل شود، یا به طور کامل آن را کنار گذارد و به کوتاهی و تفریط دچار شود؛ بلکه در حد مطلوب و صحیح به برآورده کردن همه نیازها توجه دارد.

۱۶۲. «تبرج» چیست و قرآن کریم آن را چگونه کاری برمی‌شمرد؟ سخت ۱۳۹۸

پاسخ: برخی انسان‌ها در آراستگی ظاهری و ابراز وجود و مقبولیت دچار تندروری می‌شوند؛ به گونه‌ای که در آراسته کردن خود زیاده‌روی می‌کنند و به خودنمایی می‌رسند. قرآن کریم این حالت را «تبرج» می‌نامد و آن را کاری جاهلانه برمی‌شمرد.

سخت ۱۳۹۸ ۱۶۳. دین اسلام چه برخوردی با خودنمایی و افراط در آراستگی دارد و چرا؟

پاسخ: دین اسلام ما را به آراستگی توصیه می‌کند، اما از خودنمایی و افراط در آراستگی پرهیز می‌دهد. زیرا زیاده‌روی در آراستگی و توجه بیش از حد به آن باعث غفلت انسان از هدف اصلی زندگی و مشغول شدن به کارهایی می‌شود که عاقبتی جز دور شدن از خدا ندارد.

سخت ۱۳۹۸ ۱۶۴. دریافت هر نعمتی از جانب خدا، چه چیزی را به همراه می‌آورد؟ نعمت زیبایی چطور؟

پاسخ: دریافت هر نعمتی از جانب خدا مسئولیتی را نیز به همراه می‌آورد. همان‌طور که اگر کسی به نعمت علم زینده شده نباشد، علمش را ابزار دست قدرتمندان ستم‌پیشه می‌کند، نعمت زیبایی نیز نباید در خدمت هوس‌رانا قرار گیرد.

سخت ۱۳۹۸ ۱۶۵. چگونه با خودنمایی عزت نفس آدمی لکه‌دار می‌شود؟

پاسخ: انسان عزیز و عقیف به دیگران اجازه نمی‌دهد تا از شخصیت ظاهری او سوء استفاده کنند؛ اما خودنمایی از شخصیت و عزت نفس شخص در برابر دیگران می‌کاهد.

سخت ۱۳۹۸ ۱۶۶. جملات درست یا نادرست را مشخص کنید.

پاسخ:

سخت ۱۳۹۸ الف) یکی از جلوه‌های مقبولیت، مربوط به آراستگی و عفاف است.

پاسخ: نادرست

ب) امام صادق (ع): لباس نازک و بدن‌نما نپوشید زیرا چنین لباسی نشانه سستی و ضعف تقوا است.

سخت ۱۳۹۸ پاسخ: نادرست

سخت ۱۳۹۸ پ) زن و مرد کانون عفاف است.

پاسخ: نادرست

متوسط ۱۳۹۸ ت) آراستگی نباید از حد تعادل خارج شود و جنبه تبرج به خود گیرد.

پاسخ: درست

متوسط ۱۳۹۸ ث) زن مظهر جمال خلقت است.

سخت ۱۳۹۸ پاسخ: درست
ج زن مظهر قدرت پروردگار است.

متوسط ۱۳۹۸ پاسخ: نادرست
ج دریافت هر نعمتی از جانب خداوند مسئولیتی را به همراه دارد.

متوسط ۱۳۹۸ پاسخ: درست
ح تکرار دائمی نماز در طول شبانه روز آراستگی و پاکی را حفظ می‌کند.

پاسخ: درست
۱۶۷. آراستگی به معنای وضع و و زیبا نمودن این دو است.

سخت ۱۳۹۸ پاسخ: بهتر کردن - ظاهری - باطنی

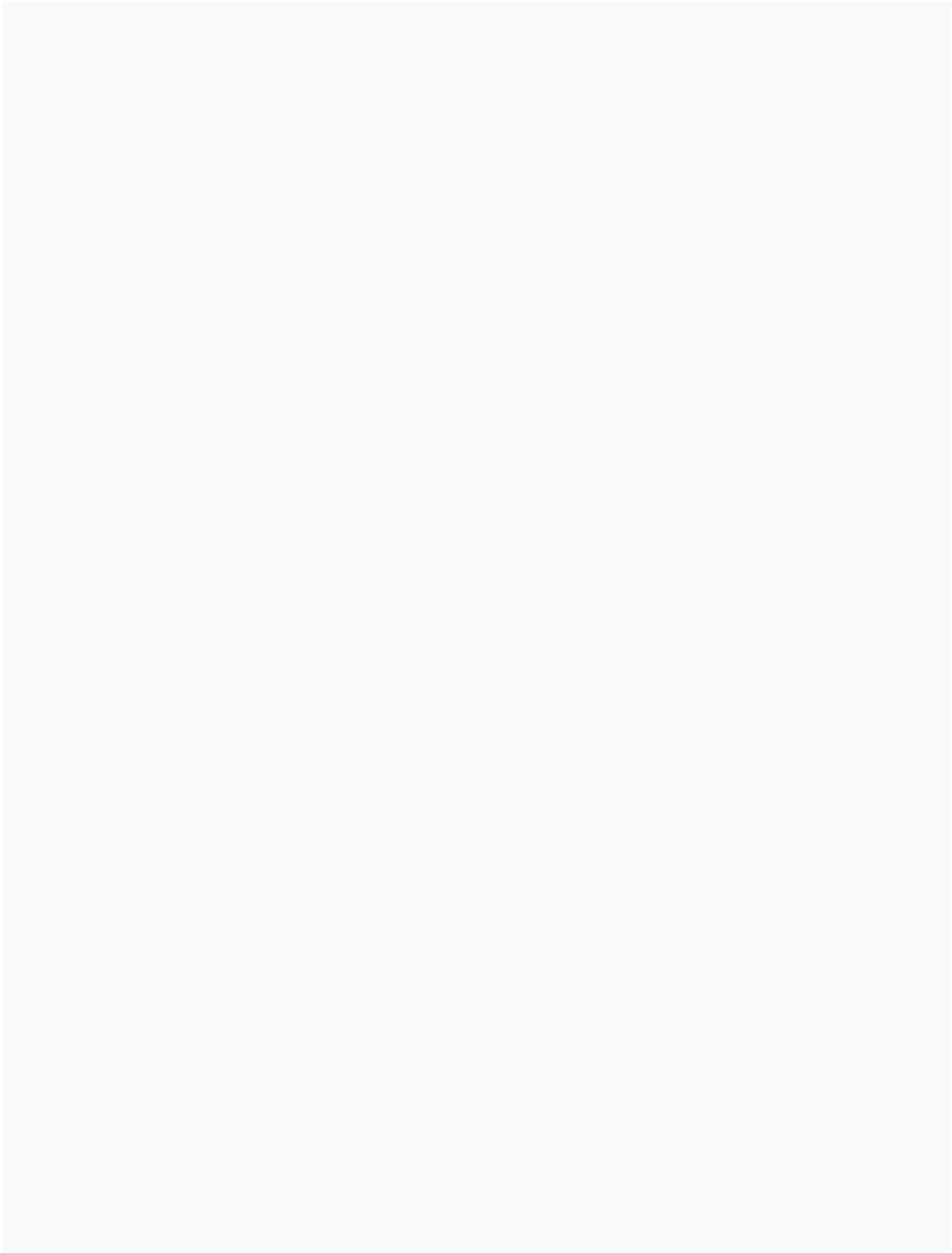
سخت ۱۳۹۸ پاسخ: عبادت
۱۶۸. از توصیه‌های مهم، آراستگی در هنگام است.

سخت ۱۳۹۸ پاسخ: مقبولیت
۱۶۹. نیاز به در دوره جوانی و جوانی نمود بیشتری دارد.

سخت ۱۳۹۸ پاسخ: به جای گرمی بخشیدن به کانون خانواده، عفت و حیا را از بین می‌برد و این دو گوهر مقدس را از او می‌گیرد.
۱۷۰. اگر زیبایی و آراستگی به صورت ناب‌جا عرضه شود، چه آفتی به وجود می‌آید؟

درس دوازدهم : زیبایی پوشیدگی متن

سخت ۱۳۹۸ پاسخ: (۱) تمام بدن خود را، به جز صورت و دست‌ها تا مچ از نامحرم بپوشانند.
(۲) پوشش آنان نباید نازک، چسبان و تحریک‌کننده باشند.
۱۷۱. زنان موظف‌اند در پوشیدن لباس چه شرایطی را رعایت کنند؟

۱۷۲. اگر این وظیفه الهی یعنی پوشش، مانند هر عمل دیگری هر چه کامل تر و دقیق تر انجام شود، چه پیامد هایی به دنبال خواهد داشت؟

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: نزد خدا با ارزش تر و آثار و ثمرات فردی و اجتماعی آن افزون تر است و فرد را به رشد و کمال معنوی بالاتری می‌رساند.

۱۷۳. آیا حجاب زنان موجب سلب آزادی و کاهش حضور آنان در جامعه می‌شود؟

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: ۱- خداوند دستور حجاب را برای زمان حضور زن در اجتماع و مواجهه وی با نامحرمان قرار داده است، نه برای داخل خانه.

۲- ادعای خانه نشین کردن زنان و سلب آزادی آنان با نگاه قرآن و سیره پیشوایان دین ناسازگار است.

۱۷۴. آیا خداوند دستور حجاب را برای داخل خانه قرار داده است؟ چرا؟

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: خداوند دستور حجاب را برای زمان حضور زن در اجتماع و مواجهه وی با نامحرمان قرار داده است، نه برای داخل خانه. زیرا حجاب چگونگی پوشش زن را در هنگام حضور در اجتماع مشخص می‌کند.

۱۷۵. آیا این حکم که «حجاب چگونگی پوشش زن را در هنگام حضور در اجتماع مشخص می‌کند»، سبب کاهش حضور زنان می‌شود؟ چرا؟

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: خیر، بلکه سبب می‌شود تا حضوری مطمئن و همراه با امنیت داشته باشد و از نگاه ناهلانی که در جامعه حضور دارند، ایمن باشد.

۱۷۶. نمونه‌هایی از قرآن کریم ذکر کنید که نشان می‌دهد ادعای خانه‌نشین کردن زنان و سلب آزادی آنان

سخت ۱۳۹۸

با نگاه قرآن و سیره پیشوایان دین ناسازگار است؟

پاسخ: قرآن کریم عفت حضرت مریم (س) را در معبدی که همگان، (چه زن و چه مرد)، برای پرستش می‌آمدند، می‌ستاید؛ و یا عفت دختران حضرت شعیب (ع) را در حال چوپانی و آب دادن به گوسفندان در (جمع مردان)، مثال می‌زند. تاریخ نیز خبر از حضور زنان مسلمان در زمان پیامبر (ص) در پشت جبهه‌های جنگ برای پرستاری و کمک به مجروحان می‌دهد.

۱۷۷. آیا قانون حجاب قانونی برای سلب آزادی زنان در جامعه است؟ چرا؟

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: خیر، بلکه کمک می‌کند تا جامعه به جای آنکه ارزش زن را در ظاهر و قیافه وی خلاصه کند، به شخصیت، استعداد و کرامت ذاتی وی توجه کند.

۱۷۸. قانون حجاب به شخصیت، استعداد و کرامت ذاتی زن توجه می‌کند، این امر موجب چه چیزی می‌شود؟

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: این امر موجب می‌شود تا (۱) سلامت اخلاقی جامعه بالا رود؛ (۲) حریم و حرمت زنان حفظ شود و (۳) آرامش روانی وی افزایش یابد.

سخت ۱۳۹۸

۱۷۹. آیا حجاب اختصاص به ما مسلمانان دارد؟

پاسخ: ادیان الهی (که در اصل و حقیقت یک دین هستند) همواره بر پوشش تأکید کرده و آن را لازمهٔ دین‌داری برشمرده‌اند. مطابق با آیین یهود، زنان هنگام حضور در اجتماعات موی سر خود را می‌پوشاندند و به حجاب پایبند بودند. در آیین مسیحیت نیز پوشیدن اهمیت زیادی داشته و زنان معتقد به حضرت مسیح (علیه السلام) می‌کوشند تا مانند مریم (سلام الله علیها) موی خود را بپوشانند و با حجاب وارد جامعه شوند.

۱۸۰. از اینکه در دوران اخیر پایبندی به تعالیم دین کمتر شده و آن بخش از دستورات و سنت‌های حضرت موسی (ع) و حضرت عیسی (ع) هم که باقی مانده، مورد غفلت قرار گرفته و به آنها عمل نمی‌شود. چه نتیجه‌ای می‌گیریم؟

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: بی‌حجابی زنان غرب نه تنها جایگاهی در اندیشهٔ مسیحیت حقیقی ندارد، بلکه بازگشتی به سنت‌های مشرکانه قبل از حضرت مسیح (ع) محسوب می‌شود.

آیات

۱۸۱. آیهٔ شریفهٔ «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا» را ترجمه کنید.

سخت ۱۳۹۸

پاسخ: ترجمهٔ آیهٔ شریفه: ای پیامبر، به زنان و دخترانت و به زنان مؤمنان بگو پوشش‌های خود را به خود نزدیک‌تر کنند؛ این برای آنکه به [عفاف] شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند بهتر است، و خداوند همواره آمرزنده و مهربان است.

پاسخنامه تشریحی

۱. طبیعی - غریزی
۲. این مصراع را به صورت یک ضرب‌المثل در جایی که یک چیز، جامع و دربردارندهٔ چیزهای دیگر است، استفاده می‌کنند. برخی از هدف‌های زندگی نیز این‌گونه‌اند؛ یعنی دربردارندهٔ هدف‌های دیگر نیز هستند و رسیدن به آنها برابر با دستیابی به سایر اهداف نیز هست. به میزانی که این‌گونه هدف‌ها برتر و جامع‌تر باشند، هدف‌های بیشتری را در درون خود جای می‌دهند.
۳. نیازمند معیار و ملاک هستیم، معیاری که بتوانیم به وسیلهٔ آن، هدف‌های همسو با میل بی‌نهایت‌طلب و استعداد‌های متنوع انسان را مشخص کنیم. زیرا به این وسیله، هدف‌های زندگی را به درستی بر خواهیم گزید و عمر خود را برای رسیدن به آنها صرف خواهیم کرد.
۴. هر کس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدفی می‌رود. مثال اول اگر کسی چنین بیندیشد که کمک به دیگران ارزشمند است، می‌کوشد به دیگران کمک کند. مثال دوم کسی هم که فکر می‌کند داشتن شهرت مهم است، همه‌ی زندگی خود را در مسیر رسیدن به شهرت قرار می‌دهد. اگر کسی مقاصد کوچک در نظرش مهم جلوه کند، به سوی همان مقاصد می‌رود و گمان می‌کند این هدف‌ها می‌توانند میل بی‌نهایت‌طلبی درونش را آرام کنند، کسی هم که کمالات و خوبی‌های متعالی و بزرگ را شناخته، به آنها دل می‌بندد و برای رسیدن به آنها می‌کوشد. پس این اختلاف، ریشه در نوع اندیشه‌ی انسان دارد.
۵. بینش - نگرش
۶. افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی خود هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آنجا که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند.
۷. انسان دارای روحیه‌ای بی‌نهایت‌طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش نه تنها کم نمی‌شود، بلکه روز به روز افزون می‌شود. او به دنبال چیزی است که هرگز پایان نمی‌پذیرد و تمام نمی‌شود. این انسان بی‌نهایت‌طلب، در زندگی خود همواره در حال انتخاب هدف است؛ هدف‌هایی پایان‌ناپذیر و تمام‌نشده‌ی.
- در حالی که حیوانات و گیاهان هدف‌های محدودی دارند و هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند؛ چنان‌که گویی راهشان پایان یافته است.
۸. با انتخاب عبادت و بندگی خداوند به عنوان هدف، با یک تیر چند نشان می‌زنند؛ هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده‌ی درست می‌کنند و هم از آنجایی که تمام کارهای دنیوی خود را برای رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خود را نیز آباد می‌سازند.
۹. اولین تفاوت آن است که انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد؛ درحالی که گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی خود حرکت می‌کنند.
۱۰. پایان‌ناپذیر - همیشگی

۱۱. هدف - انتخاب

۱۲. تقرب و نزدیکی به خداوند، نزدیکی مکانی و ظاهری نیست. چه بسا دو نفر در یک مکان در کنار هم باشند ولی هیچ نزدیکی به هم احساس نکنند. نزدیکی به خدا نزدیکی حقیقی است، همان طور که دوری از او هم بدترین نوع دوری است. خدا سرچشمه زیباییها و خوبیهاست و انسانها به میزانی که زیباییها و خوبیها را کسب کنند، به خدا نزدیکتر می شوند.
۱۳. هرکس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدفی می رود. اگر کسی چنین بیندیشد که کمک به دیگران ارزشمند است و می تواند روحیه بی نهایت طلب او را سیراب کند و پاسخ گوی استعدادها و گوناگونش باشد، می کوشد به دیگران کمک کند. کسی هم که فکر می کند با داشتن شهرت می تواند به این نتایج برسد، همه زندگی خود را در مسیر رسیدن به شهرت قرار می دهد. پس این اختلاف در هدفها، ریشه در نوع نگاه و اندیشه انسان دارد.
۱۴. انسان برخلاف حیوانات و گیاهان که استعدادهای محدود مادی دارند، مجموعه ای فراوان از استعدادهای مادی و معنوی است. به همین دلیل به دنبال انتخاب هدفهایی است که از طریق آن، استعدادهای گوناگون خویش را به کمال رساند.
۱۵. انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد، در حالی که گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی هدف خود حرکت می کنند. مثلاً دانه گندم به صورت طبیعی در جهت رسیدن به هدف نهایی خود، یعنی تبدیل شدن به خوشه ای با دانه دانه حرکت می کند و یا نهال کوچک خرما در مسیر رسیدن به نخلی تنومند پیش می رود.
۱۶. انسان نیز مانند موجودات دیگر، از این قاعده کلی جدا نیست و قطعاً هدفی از آفرینش او وجود داشته است. هدفی که گام نهادن او در این دنیا، فرصتی است که برای رسیدن به آن هدف به او داده شده است.
۱۷. هرکس اندکی تأمل کند، می بیند که در درون خود در جست و جوی سرچشمه خوبیها و زیباییهاست و تا به آن نرسد، آرام و قرار ندارد. این سرچشمه، همان خداوند است که خالق همه ی کمالات و زیباییهاست؛ او که خود نامحدود است و کمالات و خوبیهایش حد و اندازه ندارد. هر کمال و خوبی از او سرچشمه می گیرد و در جهان گسترده می شود.
۱۸. دومین تفاوت آن است که انسان دارای روحیه ای بی نهایت طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته هایش نه تنها کم نمی شود، بلکه روز به روز افزون می گردد. او به دنبال چیزی است که هرگز پایان نمی پذیرد و تمام نمی شود. این انسان بی نهایت طلب، در زندگی خود همواره در حال انتخاب هدف است؛ هدفهایی که پایان نیابد و تمام نشود.
- در حالی که حیوانات و گیاهان هدفهای محدودی دارند و هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می رسند، متوقف می شوند؛ چنان که گویی راهشان پایان یافته است.
۱۹. زیرا این خطر وجود دارد که در صورت نداشتن هدف، زندگی خود را به اشتباه صرف کارهایی بکنیم که برای آنها خلق نشده ایم و سرمایه ای را از دست دهیم که نه ارزش آن قابل مقایسه با یخچال و خودرو است و نه امکان

به دست آوردن مجدد آن وجود دارد.

۲۰.

الف)

زیرا مؤمنان هدف اصلی زندگی خود را خداوند قرار داده‌اند. و به این طریق هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آنجایی که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند.

ب)

زیرا این هدف، یک هدف فرعی است و نمی‌تواند پاسخ‌گوی میل بی‌نهایت‌طلبی انسان و همه‌استعدادهای مادی و معنوی او باشد و چون این هدف فرعی را اصلی قرار داده، مانع رسیدن او به هدف اصلی می‌شود.

۲۱. افراد زیرک با انتخاب خدا به‌عنوان هدف اصلی خود هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آنجا که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند.

۲۲. خداوند در آیه ۱۸ سوره اسراء می‌فرماید: «آن‌کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هرکس که اراده کنیم - می‌دهیم. سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خواری و سرافکندگی در آن وارد شود.»

پس گزینش صرف اهداف دنیوی که همان اهداف فرعی هستند، ورود با خواری و سرافکندگی به دوزخ است.

۲۳. ■ حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به معنای هدف‌دار بودن خلقت آنهاست.

■ و این آیه به‌خوبی دلالت بر این دارد که جهان آفرینش بی‌هدف نیست و هر موجودی بر اساس برنامه حساب‌شده‌ای به این جهان گام نهاده است و به‌سوی هدف حکیمانه‌ای در حال حرکت است.

۲۴. حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به معنای هدف‌دار بودن خلقت آنهاست. این آیه به‌خوبی دلالت بر این دارد که جهان آفرینش بی‌هدف نیست و هر موجودی بر اساس برنامه‌ی حساب شده‌ای به این جهان گام نهاده است و به‌سوی هدف حکیمانه‌ای در حرکت است.

۲۵. خداوند در آیه ۱۹ سوره اسراء می‌فرماید: «آن‌کس که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند و مؤمن باشد، پاداش داده خواهد شد.»

پس شرط پاداش داده شدن انسان: ۱- طلب سرای آخرت ۲- سعی و کوشش برای آن ۳- مؤمن بودن فرد است.

۲۶. امام علی (ع) هرگاه که مردم را موعظه می‌کرد، معمولاً سخن خود را با این عبارت آغاز می‌نمودند: «ای مردم... هیچ‌کس بی‌پهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند و او را به خود وانگذاشته‌اند تا به کارهای لهو و بی‌ارزش بپردازد.»

۲۷. اولین گام برای حرکت انسان درمسیر تقرب به خداوند، شناخت انسان است؛ یعنی شناخت سرمایه‌ها، توانایی‌ها و استعدادهای او و چگونگی به‌کارگیری این سرمایه‌ها و همچنین شناخت موانع حرکت انسان در مسیر تقرب به خداوند و نحوه‌ی مقابله یا اجتناب از این موانع.

۲۸. اولین گام برای حرکت انسان در این مسیر، شناخت انسان است؛ یعنی شناخت سرمایه‌ها، توانایی‌ها و استعدادهای او و چگونگی به‌کارگیری این سرمایه‌ها و همچنین شناخت موانع حرکت انسان و نحوه‌ی مقابله با یا

- اجتناب از این موانع به همین دلیل است که خودشناسی سودمندترین دانش‌ها شمرده شده است.
- ۲۹ . خداوند، به ما نیرویی عنایت کرده تا با آن: ۱. بیندیشیم ۲. مسیر درست زندگی را از راه‌های غلط و خوب را از بد تشخیص دهیم.
- ۳۰ . حقایق را دریابیم. ۴. و از جهل و نادانی دور شویم.
۵. درست را از نادرست و حق را از باطل تشخیص دهیم.
- ۳۰ . خداوند، ما را صاحب اراده و اختیار آفرید و مسئول سرنوشت خویش قرار داد. سپس راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داد تا با استفاده از سرمایه عقل، راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم.
- ۳۱ . خداوند متعال، شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در وجود همه ما قرار داد، تا به خیر و نیکی روآوریم و از گناه و زشتی بپرهیزیم. از این رو، همه ما فضائی چون صداقت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم بیزاریم.
- ۳۲ . گرایش انسان به نیکی‌ها و زیبایی‌ها سبب می‌شود که:
الف) در مقابل گناه و زشتی واکنش نشان دهد.
ب) و آنگاه که به گناه آلوده شد، ۱. خود را سرزنش و ملامت کند. ۲. و در اندیشه جبران آن برآید.
قرآن کریم، عامل درونی این حالت را «نفس لوامه»؛ یعنی نفس سرزنشگر، نامیده و به آن سوگند خورده است.
- ۳۳ . توانایی‌ها و سرمایه‌هایش.
- اگر کسی سرمایه‌ای اندک داشته باشد، به کاری کوچک روی می‌آورد. ولی هر چه سرمایه این شخص بیشتر شود، هدف‌های بزرگ‌تری را می‌تواند مدنظر قرار دهد و به کارهای بزرگ‌تری رو آورد.
- ۳۴ . اگر هدف از خلقت ما خوردن، خوابیدن و خوش بودن در این دنیای چند روزه بود، آیا به سرمایه‌هایی همچون عقل و وجدان و پیامبران نیاز داشتیم؟! عقلی که با دوراندیشی، ما را از خوشی‌های زود گذر منع می‌کند و وجدانی که با محکمه‌هایش ما را از راحت طلبی باز می‌دارد. اگر بنا بر خوردن و خوابیدن باشد، حیوانات از ما خوش‌تر زندگی می‌کنند! چون نه عقل دارند که مانع آنان باشد و نه وجدانی که گناه و بیگانه‌ها را سرزنش کند.
- ۳۵ . خداوند به ما یادآوری می‌کند که عاملی درونی، انسان‌ها را برای رسیدن به لذت‌های زودگذر دنیایی، دعوت می‌کند و از پیروی از عقل و وجدان باز می‌دارد. میل سرکشی که در درون انسان طغیان می‌کند و وی را به گناه فرا می‌خواند، «نفس اماره»؛ یعنی فرمان دهنده به بدی‌ها نامیده می‌شود.
- ۳۶ . خداوند از عاملی بیرونی خبر می‌دهد که خود را برتر از آدمیان می‌پندارد و سوگند یاد کرده که فرزندان آدم را فریب دهد و از رسیدن به بهشت باز دارد.
کار او وسوسه کردن و فریب دادن است و جز این، راه نفوذ دیگری در ما ندارد.
- ۳۷ . هدف و مسیر حرکت هر کس با توانایی‌ها و سرمایه‌هایش هماهنگی دارد.
- اگر کسی سرمایه‌ای اندک داشته باشد، به کاری کوچک روی می‌آورد. ولی هرچه بر این سرمایه افزون گردد، هدف‌های بزرگ‌تری را می‌تواند مدنظر قرار دهد و به کارهای بزرگ‌تری رو آورد.
- ۳۸ .

- الف) نزدیکی - تقرب به خدا
- ب) شناخت انسان
- پ) سرمایه‌ها - استعدادها
- ت) خودشناسی
- ث) گرمی - ویژه‌ای
- ج) عقل
- چ) حقایق - جهل - نادانی
- ح) سرنوشت خویش
- خ) سپاسگزار - ناسپاس
- د) مسخره - تعقل نمی‌کنند
- ذ) گوش شنوا
- ر) تعقل می‌کردیم
- ز) گوش شنوا - تعقل
- ژ) تعقل - دوزخیان
- س) مشاهده نکردم - قبل از آن
- ش) نیکی‌ها - زیبایی‌ها
- ص) نفس لوامه
- ض) سرزنش‌گر
- ط) سرمایه‌ها - توانایی‌هایش
- ظ) عقل
- ع) دور اندیشی
- غ) محکمه‌هایش
- ف) راحت‌طلبی
- ق) وجدان
- ک) محکمه‌هایش - راحت‌طلبی
- گ) فرمان دهنده به بدی‌ها

- ل نفس اماره
- م دشمن تو - در درون
- ن شیطان
- و بیرونی
- ه وسوسه کردن - فریب دادن
- ی شراب - قمار

زینت

۳۹. خدا سرشت ما را با خود آشنا کرد و گرایش به خود را در وجود ما قرار داد. از این رو هرکس در خود می‌نگرد و یا به تماشای جهان می‌نشیند، خدا را می‌یابد و محبتش را در دل احساس می‌کند.

امیرمؤمنان علی (ع) می‌فرماید: «هیچ چیز را مشاهده نکردم، مگر اینکه خدا را قبل از آن و بعد از آن و با آن دیدم».

۴۰. اگر هنگامی که انسان چشم از این دنیا فرو می‌بندد و پرونده زندگی چندین ساله‌اش با مرگ بسته و راهی فنا و نیستی شود، پس داستان زندگی انسان پایان اندوهناکی دارد.

۴۱. دو دیدگاه: «اول: اعتقاد به معاد دوم: انکار معاد»

۴۲. پیامبران الهی و پیروان آنان مرگ را پایان بخش دفتر زندگی انسان نمی‌پندارند:

۱- بلکه آن را غروبی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان‌تر برای روح انسان می‌دانند.

۲- و یا پلی به حساب می‌آورند که آدمی را از یک مرحله هستی (دنیا) به هستی بالاتر (آخرت) منتقل می‌کند.

۴۳. این شورونشاط به این دلیل است که وی می‌داند که هیچ‌یک از کارهای نیک او در آن جهان بی‌پاداش نمی‌ماند حتی اگر آن کارها به چشم کسی نیاید و نیز اطمینان دارد که اگر در این مسیر ظلمی به او شود و نتواند داد خود را از ظالمان بستاند، قطعاً در جهان دیگری خداوند آنها را به سزای اعمالشان خواهد رساند.

۴۴. چنین انسانی دارای انرژی فوق‌العاده و همتی خستگی‌ناپذیر می‌شود و از کار خود لذت می‌برد. او با تلاش و توان بسیار در انجام کارهای نیک و خدمت به خلق خدا می‌کوشد و می‌داند که هرچه بیشتر در این راه گام بردارد، آخرت او زیباتر خواهد بود.

۴۵. سبب می‌شود دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان‌تر شود و شجاعت به مرحله عالی آن برسد و آنگاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و دلت نباشد، و فداکاری در راه خدا ضروری باشد، انسان‌ها به استقبال شهادت بروند و با شهادت خود راه آزادی انسان‌ها را هموار کنند.

۴۶. «مرگ چیزی نیست مگر پلی که شما را از ساحل سختی‌ها به ساحل سعادت و کرامت و بهشت‌های پهن‌تر و نعمت‌های جاوید عبور می‌دهد، پس کدام‌یک از شما کراهت دارد که از زندان به قصر منتقل شود؟»

۴۷. گروهی وجود جهان پس از مرگ را انکار می‌کنند و با فرا رسیدن مرگ انسان و تلاشی شدن جسم او، پرونده او را برای همیشه می‌بندند. در این دیدگاه، مرگ پایان زندگی است و هر انسانی پس از مدتی زندگی در دنیا، دفتر

- عمرش بسته می‌شود و حیات او پایان می‌یابد و رهسپار نیستی می‌شود.
۴۸. از پیامدهای مهم این نگرش برای انسانی که گرایش به جاودانگی دارد، این است که می‌کوشد راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را پیش بگیرد و خود را به هر کاری سرگرم سازد تا آینده تلخی را که در انتظار دارد، فراموش کند.
۴۹. ۱- همین زندگی چند روزه برایشان بی‌ارزش می‌شود.
- ۲- در نتیجه دچار یأس و ناامیدی می‌شوند.
- ۳- شادابی و نشاط زندگی را از دست می‌دهند.
- ۴- از دیگران کناره می‌گیرند.
- ۵- به انواع بیماری‌های روحی دچار می‌شوند.
- ۶- گاهی نیز برای تسکین خود و فرار از ناراحتی، در راه‌هایی قدم می‌گذارند که روزه‌روز بر سرگردانی و یأس آنان می‌افزاید.
۵۰. این آثار و پیامدها، گریبان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، می‌گیرد. این افراد به دلیل فرو رفتن در هوس‌ها، دنیا را معبود و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند و از این رو، زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.
۵۱. ممکن است کسانی بر حسب عادت یا تقلید یا صرفاً به لحاظ نظری پذیرفته باشند که آخرتی هست، اما در عمل، پایبندی چندانی به آن نداشته باشند و اهل گناه و فساد باشند، اینان در حقیقت دارای ایمان قوی نیستند و معاد را صرفاً به زبان یا حداکثر در اندیشه قبول دارند اما باور قلبی به آن پیدا نکرده‌اند.
۵۲. چیستی مرگ - آینده انسان
۵۳. تجزیه - تحلیل
۵۴. قرآن کریم در این آیه بر کم‌ارزش بودن زندگی دنیوی و حقیقی بودن زندگی آخرت تأکید می‌کند.
۵۵. در دیدگاه معتقدین به معاد، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذراست و زندگی حقیقی در جهان دیگر معنا می‌یابد.
۵۶. نابودی - فنا - بقا
۵۷. نگاهی کوتاه به زندگی روزمره انسان‌ها نشان می‌دهد که انسان در مواقعی که احتمال خطر یا خسارتی در میان باشد، سعی می‌کند جلوی خسارت احتمالی را بگیرد و از خطری که ممکن است پیش آید، بگریزد. در چنین شرایطی حتی اگر شخصی دیوانه یا دروغگو، که در شرایط عادی گفته او برایمان اعتباری ندارد، به ما خبری بدهد؛ مثلاً خبر از وجود سمی در غذای ما دهد، این اعلام خطر را نادیده نمی‌گیریم و احتیاط می‌کنیم. همه ما در این گونه موارد از یک قانون عقلی پیروی می‌کنیم که می‌گوید: «دفع خطر احتمالی لازم است.» حال اگر با خبری مواجه شویم که نه تنها احتمالی نیست، بلکه از قطعی‌ترین خبرهاست؛ با آن چگونه برخورد می‌کنیم؟ آن هم خبری که درباره زندگی جاودانه ماست. پیامبران عاقل‌ترین و راستگوترین مردمان در طول تاریخ بوده‌اند. آنان با قاطعیت کامل از وقوع معاد خبر و نسبت

به آن هشدار داده‌اند.

۵۸. یکی از دلایلی که سبب می‌شود عده‌ای دست به انکار معاد بزنند، این است که چنان واقعه بزرگ و با عظمتی را با قدرت محدود خود می‌سنجند و چون آن را امری بسیار بعید می‌یابند، به انکار آن می‌پردازند. حال آنکه بعید بودن چیزی برای انسان هرگز دلیل بر غیرممکن بودن آن نیست. از این رو، قرآن یکی از انگیزه‌های انکار معاد را نشناختن قدرت خدا معرفی می‌کند و دلایل و شواهد زیادی می‌آورد تا نشان دهد معاد امری ممکن و شدنی است و خداوند بر انجام آن تواناست.

۵۹. در برخی آیات قرآن، زندگی بعد از مرگ به‌عنوان یک جریان رابح در جهان طبیعت معرفی شده است و قرآن از کسانی که با ناباوری به معاد نگاه می‌کنند می‌خواهد تا به مطالعه جریان همیشگی مرگ و زندگی در طبیعت بپردازند تا این مسئله را بهتر درک کنند. فرارسیدن بهار، رستاخیز طبیعت است که نمونه‌ای از رستاخیز عظیم نیز هست.

۶۰. خداوند حکیم است و لازمه حکمت خدا این است که هیچ کاری از کارهای او، بیهوده و عبث نباشد. اگر خداوند تمایلات و گرایش‌هایی را در موجودات قرار داده است، امکانات پاسخگویی به آن تمایلات و نیازها را نیز در درون آنها قرار داده است، به‌طور مثال در مقابل احساس تشنگی و گرسنگی حیوانات، آب و غذا را آفریده تا بتوانند تشنگی و گرسنگی خود را برطرف کنند.

۶۱. ۱. انسان گرایش به بقا و جاودانگی دارد و از نابودی گریزان است و بسیاری از کارهای خود را برای حفظ بقای خود انجام می‌دهد.

۲. هر انسانی خواستار همه کمالات و زیبایی‌هاست و این خواستن هیچ حدی ندارد.

اما دنیا و عمر محدود انسان‌ها پاسخگوی این گونه خواسته‌ها نیست؛ بنابراین باید جای دیگری باشد که انسان به خواسته‌هایش برسد.

۶۲. الف) در این عالم همه به پاداش یا کیفر تمام اعمال خود نمی‌رسند.

به‌عنوان نمونه، چه بسیاری از افرادی که کارهای نیک فراوانی دارند و به جمع زیادی از انسان‌ها خدمت کرده‌اند و نیز چه بسیار کسانی که در دوران عمر خود از هیچ جنایت و خیانتی فروگذار نمی‌کنند، اما قبل از آنکه به پاداش یا سزای اعمال خود برسند چشم از جهان فرومی‌بندند.

ب) این جهان ظرفیت جزا و پاداش کامل انسان‌ها را ندارد.

به‌عنوان نمونه، چگونه می‌توان پاداش بسیاری از اعمال مانند شهادت در راه خدا را در این دنیا داد؟ یا چگونه می‌توان در این جهان کسی را که به هزاران نفر ستم روا داشته و یا صدها نفر را قتل عام کرده است کیفر داد؟ به‌عنوان مثال اعدام کسی چون صدام و حامیان وی، به هیچ‌عنوان با جرم شهید کردن صدها هزار انسان بی‌گناه و معلول و شیمیایی کردن هزاران جانباز برابری نمی‌کند.

۶۳. ضرورت معاد بر اساس حکمت الهی (معاد لازمه حکمت الهی است)

۶۴. در سوره نساء آمده است که، فرشتگان به ظالمان خطاب کرده و از احوال آنها می‌پرسند و در مقابل، آنها پاسخ داده و خود را از مستضعفین بر روی زمین معرفی می‌کنند. این مکالمه و طرف خطاب قرار دادن، دلیلی بر وجود

شعور و آگاهی در برزخ است.

- ۶۵ . الف) مدسازی‌های غلط ب) تولید و نشر مطالب نامناسب و غیراخلاقی در فضای مجازی ج) ایجاد یا تقویت آداب و رسوم غلط در امر ازدواج د) ایجاد انحرافات فکری و اخلاقی در دیگران.
- ۶۶ . اعمال خیری که بازماندگان برای درگذشتگان انجام می‌دهند مانند دادن صدقه، طلب مغفرت، دعای خیر و انفاق برای آنان، در عالم برزخ به آنها می‌رسد و در سرنوشت آنها تأثیر می‌گذارد.
- ۶۷ . در جنگ بدر، وقتی بزرگان لشکر کفار کشته شدند و سپاه اسلام پیروز شد، رسول خدا (ص) آن کشتگان را این‌گونه مورد خطاب قرار داد:
«آنچه پروردگاران به ما وعده داده بود، حق یافتیم؛ آیا شما نیز آنچه پروردگارتان وعده داده بود، حق یافتید؟»
اصحاب گفتند: «ای رسول خدا (ص) چگونه با آنها سخن می‌گویی در حالی که مرده‌اند؟!»
حضرت فرمود: «قسم به کسی که جانم در دست اوست، ایشان به این کلام از شما شنواترند و فقط نمی‌توانند پاسخ دهند.»
- ۶۸ . رسول خدا (ص) می‌فرماید: «هرکس سنت و روش نیکی را در جامعه جاری سازد، تا وقتی که در دنیا مردمی به آن سنت عمل می‌کنند، ثواب آن اعمال را به حساب این شخص هم می‌گذارد، بدون اینکه از اجر انجام‌دهنده آن کم کنند و هرکس سنت زشتی را در بین مردم مرسوم کند، تا وقتی که مردمی بدان عمل کنند، گناه آن را به حساب او نیز می‌گذارند، بدون اینکه از گناه عامل آن، کم کنند.»
- ۶۹ . در این مرحله وقایعی رخ می‌دهد تا انسان‌ها آماده دریافت پاداش و کیفر شوند و اما آن حوادث به ترتیب عبارتند از: ۱- زنده شدن همه انسان‌ها ۲- کنار رفتن پرده از حقایق عالم ۳- برپا شدن دادگاه عدل الهی ۴- دادن نامه اعمال ۵- حضور شاهدان و گواهان.
- ۷۰ . زنده شدن همه انسان‌ها: بار دیگر بانگ سهمناکی در عالم می‌پیچد و حیات مجدد انسان‌ها آغاز می‌شود. با این صدا، همه مردگان دوباره زنده می‌شوند و در پیشگاه خداوند حاضر می‌گردند. در این هنگام انسان‌های گناهکار به دنبال راه فراری می‌گردند؛ دل‌های آنان سخت هراسان و چشم‌هایشان از ترس به زیر افکنده است.
- ۷۱ . نامه عمل نیکوکاران را به دست راست و نامه عمل بدکاران را به دست چپ آنها می‌دهند. نامه عمل انسان با نامه‌های ثبت‌شده در دنیا تفاوتی اساسی دارد. نامه‌های این دنیا صرفاً گزارشی از عمل است که به صورت کلمات و نوشته درآمده است؛ اما نامه عمل انسان به گونه‌ای است که خود عمل و حقیقت آن را در بردارد. از این رو، تمام اعمال انسان در قیامت حاضر می‌شوند و انسان عین اعمال خود را می‌بیند. کارهای خوب با صورت‌های بسیار زیبا و لذت‌بخش تجسم می‌یابند و کارهای بد با صورت‌های بسیار زشت و وحشت‌زا و آزاردهنده، مجسم می‌شوند. با دیدن نامه اعمال، برخی بدکاران به انکار اعمال ناشایست خود روی می‌آورند تا جایی که برای نجات خود از مهلکه به دروغ سوگند می‌خورند که چنین اعمالی انجام نداده‌اند. در این هنگام، خداوند شاهدان و گواهانی را حاضر می‌کند، که با وجود آنها دیگر انکار کردن میسر نیست.
- ۷۲ . نامه عمل انسان با نامه‌های ثبت‌شده در دنیا تفاوتی اساسی دارد. نامه‌های این دنیا، صرفاً گزارشی از عمل است که به صورت کلمات و نوشته درآمده است؛ اما نامه عمل انسان به

گونه‌ای است که خود عمل و حقیقت آن را در بر دارد.

۷۳ . تمام اعمال انسان در قیامت حاضر می‌شوند و انسان عین اعمال خود را می‌بیند.

کارهای خوب با صورت‌های بسیار زیبا و لذت‌بخش تجسم می‌یابند و کارهای بد با صورت‌های بسیار زشت و وحشت‌زا و آزاردهنده، مجسم می‌شوند.

۷۴ . ایشان همان‌گونه که در دنیا ناظر و شاهد بر اعمال انسان‌ها بوده‌اند، در روز قیامت نیز شاهدان دادگاه عدل الهی‌اند و چون ظاهر و باطن اعمال انسان‌ها را در دنیا دیده‌اند و از هر خطایی مصون و محفوظ‌اند، بهترین گواهان قیامت‌اند. رسول خدا (ص) نیز شاهد و ناظر بر همه پیامبران و امت‌هاست.

۷۵ . برخی آیات و روایات از شهادت اعضای بدن انسان یاد می‌کنند. بدکاران در روز قیامت سوگند دروغ می‌خورند تا شاید خود را از مهلکه نجات دهند. در این حال، خداوند بر دهان آنها مهر خاموشی می‌زند و اعضا و جوارح آنها به اذن خداوند شروع به سخن گفتن می‌کنند و علیه صاحب خود شهادت می‌دهند.

۷۶ . ■ زنان و مردان بهشتی در زیباترین و جوان‌ترین صورت و قیافه در بهشت به سر می‌برند.

■ زندگی آنان سرشار از عشق، لذت و سرور است.

■ همسران بهشتی خوش‌رفتار و زیبارو، جوان و شاداب، پاک و طاهر، خوش و خرم، پیوسته عاشق و خرسند از همسر خود هستند.

۷۷ . در این حال، ناله حسرت دوزخیان بلند می‌شود و می‌گویند:

۱. ای کاش خدا را فرمان می‌بردیم و پیامبر او را اطاعت می‌کردیم.

۲. ای کاش فلان شخص را به عنوان دوست خود انتخاب نمی‌کردیم. او ما را از یاد خدا بازداشت.

۳. دریغ بر ما، به خاطر آن کوتاهی‌هایی که در دنیا کردیم!

۷۸ . دوزخیان به خداوند می‌گویند: ما را از اینجا بیرون بر که اگر به دنیا باز گردیم، عمل صالح انجام می‌دهیم.

پاسخ قطعی خداوند این است که:

۱- آیا در دنیا به اندازه کافی به شما عمر ندادیم تا هر کس می‌خواست به راه راست آید؟

۲- ما می‌دانیم اگر به دنیا باز گردید، همان راه گذشته را پیش می‌گیرید.

۷۹ . گاهی پاداش و کیفر محصول طبیعی خود عمل است و انسان‌ها نمی‌توانند آن را تغییر دهند، بلکه باید خود را با آن هماهنگ کنند و با آگاهی کامل از آن برنامه زندگی خود را تنظیم و سعادت زندگی خویش را تأمین کنند.

۸۰ . نوع دیگر از رابطه میان عمل و پاداش و کیفر وجود دارد که عمیق‌تر و کامل‌ترین از دو نوع قبلی است. آنچه انسان با خود به قیامت می‌برد، باطن اعمالی است که اکنون در این دنیا قابل مشاهده نیست.

هر عملی که ما در زندگی دنیوی انجام می‌دهیم، حقیقت و باطن آن عمل در جهان آخرت به صورت زشت یا زیبا، لذت‌بخش یا دردآور مجسم می‌شود و انسان خود را در میان باطن اعمال خود می‌بیند. پس آنچه در روز قیامت به عنوان پاداش یا کیفر به ما داده می‌شود، عین عمل ماست.

به عنوان مثال، کسی که ربا می‌خورد و یا مال یتیمی را به ناحق تصاحب می‌کند، اگر باطن و چهره واقعی عمل او در همین دنیا برملا شود، همگان خواهند دید که او در حال خوردن آتش است؛ اما در دنیا این آتش آشکار نمی‌شود و

هنگامی که او وارد جهان آخرت می شود و پرده ها کنار می رود، حقیقت و باطن عمل عیان می گردد و آتش از درون او زبانه می کشد.

۸۱. هر عملی که ما در زندگی دنیوی انجام می دهیم، حقیقت و باطن آن عمل در جهان آخرت به صورت زشت یا زیبا، لذت بخش یا دردآور مجسم می شود و انسان خود را در میان باطن اعمال خود می بیند.

۸۲. آنچه در روز قیامت به عنوان پاداش یا کیفر به ما داده می شود، عین عمل ماست. به عنوان مثال، کسی که ربا می خورد و یا مال یتیمی را به ناحق تصاحب می کند، اگر باطن و چهره واقعی عمل او در همین دنیا برملا شود، همگان خواهند دید که او در حال خوردن آتش است؛ اما در دنیا این آتش آشکار نمی شود و هنگامی که او وارد جهان آخرت می شود و پرده ها کنار می رود، حقیقت و باطن عمل عیان می گردد و آتش از درون او زبانه می کشد.

۸۳. نتیجه طبیعی خود عمل
- (۱) نمی توانند آن را تغییر دهند.
 - (۲) بلکه باید خود را با آن هماهنگ کنند.
 - (۳) و با آگاهی کامل از آن برنامه زندگی خود را تنظیم و سعادت زندگی خویش را تأمین کنند.
- ۸۴.
- (۱) اگر کسی سیگار بکشد و بهداشت را رعایت نکند، به امراض گوناگون مبتلا می شود.
 - (۲) همچنین اگر کسی اهل مطالعه و تحقیق باشد، به طور طبیعی به علم و آگاهی دست می یابد.
 - (۳) یا اگر روزانه ورزش کند، به سلامتی و تندرستی خود کمک کرده است.

شماره	دنیا	برزخ	آخرت
۱	محل عمل است	محل عمل نیست	محل عمل نیست
۲	پرونده عمل باز است.	پرونده عمل باز است.	پرونده عمل بسته است.
۳	فقط آثار دنیایی عمل ظهور دارد	بهره ای از آثار اخروی عمل ظهور پیدا می کند.	آثار اخروی عمل به طور کامل ظاهر می شود.
۴	آگاهی انسان محدود است	آگاهی انسان به اعمال خود بالا می رود	سطح آگاهی انسان به اعمال خود بالا می رود و آنها را به طور حضوری می بیند
۵	امکان تقلب و فریب کاری در محاکمه هست	—	امکان فریب کاری در محاکمه نیست
۶	برخی پاداش ها قراردادی است	—	پاداش ها ظهور و تجسم خود عمل اند.

۸۵. می گویند: خوش آمدید، وارد بهشت شوید و برای همیشه در آن زندگی کنید.

۸۶. هیچ نقصانی، غصه ای، ترسی، بیماری ای، جهلی، مرگ و هلاکتی، و خلاصه، هیچ ناراحتی و رنجی در آنجا نیست.

۸۷. ۱. با تقوا و پرهیزگار باشیم. ۲. انفاق کنیم. ۳. خشم خود را فرو بریم. ۴. از خطای دیگران بگذریم. ۵. نیکوکار باشیم. ۶. چنانچه مرتکب عمل زشت و گناه شدیم توبه کرده و طلب آمرزش کنیم.

۸۸. الف) ۱. نماز نخواندن ۲. دستگیری نکردن از محرومان ۳. غرق شدن در گناه ۴. تکذیب روز قیامت

ب) ۱. انجام کارهای زشت ۲. توجه نکردن به موقع

ج) ۱. مغرور بودن به دنیا و نعمت های آن ۲. اصرار بر گناهان بزرگ

۸۹. برای تو ناچار هم نشینی خواهد بود که هرگز از تو جدا نمی گردد و با تو دفن می شود... آنگاه آن هم نشین در رستاخیز با تو برانگیخته می شود و تو مسئول آن هستی. پس دقت کن، هم نشینی که انتخاب می کنی، نیک باشد؛ زیرا اگر او نیک باشد، مایه انس تو خواهد بود و در غیر این صورت، موجب وحشت تو می شود. آن هم نشین، کردار توست،

۹۰. قراردادی
- (الف) مثال
- (۱) اینکه اگر کارگر در طول روز، کار معینی را انجام دهد، دستمزد مشخصی در برابر آن کار دریافت می‌کند.
- (۲) همچنین اگر کسی مرتکب جرمی شود، مطابق با قوانین و مقررات به پرداخت جریمه نقدی یا زندان و نظایر آن محکوم می‌شود.
- (ب) رابطه میان آن کارها و این گونه پاداش و کیفرها، یک رابطه قراردادی است و انسان‌ها می‌توانند با وضع قوانین جدید این رابطه‌ها را تغییر دهند؛ برای مثال، اگر کیفر جرمی زندان است، آن را به پرداخت جریمه نقدی تبدیل کنند.
- (ج) آنچه در اینجا اهمیت دارد، تناسب میان جرم و کیفر است تا عدالت برقرار گردد.

۹۱. (۱) بذر سالم، همان استعدادها و گرایش‌های پاک است.

(۲) آبیاری و تغذیه مناسب، همان اعمال نیک است.

(۳) پاک کردن زمین از خس و خاشاک و علف‌های هرز، همان پاک شدن از گناهان است.

(۴) حفظ کردن آسیب آفات و حیوانات، جلوگیری از وسوسه شیطان، نفس اماره و دوستان ناباب و ... است.

۹۲. برای رسیدن به چنین هدف بزرگ و برتری لازم است برنامه‌ریزی کنیم تا:

(الف) قدم در راهی بگذاریم که سرانجامی این‌گونه زیبا داشته باشیم.

(ب) و در راهی قرار نگیریم که خود را گرفتار آتش دوزخ کرده باشیم.

۹۳. تصمیم و عزم برای حرکت: عزم به معنای اراده و تصمیم بر انجام کاری است. آدمی با عزم خویش، آنچه را که انتخاب کرده است، عملی می‌سازد. البته عزم و اراده انسان‌ها متفاوت است. هر قدر عزم قوی‌تر باشد، رسیدن به هدف آسان‌تر است. استواری بر هدف، شکیبایی و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به آن هدف، از آثار عزم قوی است. کارهای بزرگ، عزم‌های بزرگ می‌خواهد. آنان که عزم ضعیفی دارند، در برابر تندباد حوادث، تاب نمی‌آورند و مشکلات راه، آنان را به عقب‌نشینی وادار می‌کند. اما آنان که عزم قوی دارند، سرنوشت را به دست حوادث نمی‌سپارند و با قدرت به سوی هدف قدم برمی‌دارند.

۹۴. کارهای بزرگ، عزم‌های بزرگ می‌خواهد. زیرا:

(الف) آنان که عزم ضعیفی دارند، در برابر تندباد حوادث، تاب نمی‌آورند و مشکلات راه، آنان را به عقب‌نشینی وادار می‌کند.

(ب) اما آنان که عزم قوی دارند، سرنوشت را به دست حوادث نمی‌سپارند و با قدرت به سوی هدف قدم برمی‌دارند.

۹۵. عهد بستن با خدا: کسی که راه رستگاری را که همان قرب به خداست، شناخته و می‌خواهد در این مسیر قدم بگذارد، با خدای خود پیمان می‌بندد که آنچه خداوند برای رسیدن به این هدف مشخص کرده است، یعنی واجبات الهی را، انجام دهد و خداوند را خشنود سازد؛ همچنین از انجام آنچه که ما را از این هدف دور می‌سازد، یعنی کارهای حرام، اجتناب کند. چقدر زیباست که خداوند، راه رستگاری ما را قرین رضایت خود ساخته است؛ یعنی وقتی خدا از ما راضی خواهد بود که ما در مسیر رستگاری و خوشبختی خود گام برداریم؛ و آنگاه از ما ناخشنود خواهد بود که به خود ظلم کنیم و در مسیر هلاکت خود قدم گذاریم.

۹۶. با خدای خود پیمان می‌بندد که آنچه خداوند برای رسیدن به این هدف مشخص کرده است، یعنی واجبات الهی را انجام دهد و خداوند را خشنود سازد؛ همچنین از انجام آنچه که ما را از این هدف دور می‌سازد، یعنی کارهای

حرام، اجتناب کند.

۹۷. خداوند، راه رستگاری ما را قرین رضایت خود ساخته است؛ یعنی وقتی خدا از ما ماضی خواهد بود که ما در مسیر رستگاری و خوشبختی خود گام برداریم؛ و آنگاه از ما ناخشنود خواهد بود که به خود ظلم کنیم و در مسیر هلاکت خود قدم گذاریم.

۹۸. اول: برای عهد بستن، بهترین زمان‌ها را انتخاب کنیم. بعد از نماز، شب‌های قدر و شب یا روز جمعه زمان‌های خوبی برای عهد بستن با خدا هستند.

دوم: عهد و پیمان خود را در زمان‌های معینی، مانند آخر هر هفته، آخر هر ماه یا شب قدر هر سال، تکرار کنیم تا استحکام بیش‌تر پیدا کند و به فراموشی سپرده نشود.

۹۹. باقی ماندن بر پیمان خود با خدا و وفای بر عهد، رضایت خدا را در پی دارد و شکستن پیمان، شرمندگی در مقابل او را به دنبال می‌آورد؛ عهدی که ابتدا بسته می‌شود، مانند نوزادی است که باید از او مراقبت، شود تا با عهدشکنی، آسیب نبیند.

امام علی (ع) می‌فرماید: گذشت ایام، آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها می‌شود.

به‌طور مثال، کسی عهد می‌بندد که هر روز پس از نماز صبح، یک صفحه قرآن بخواند؛ او باید مراقب باشد که کارهای دیگر، او را به خود مشغول نکند و این تصمیم خود را فراموش نکند و نیز عواملی را که سبب سستی در اجرای این تصمیم می‌شود، از سر راه بردارد.

۱۰۰. بعد از مراقبت، نوبت محاسبه است تا میزان موفقیت و وفاداری به عهد، به‌دست آید و عوامل موفقیت یا عدم موفقیت، شناخته شود. بعد از محاسبه اگر معلوم شود که در انجام عهد خود موفق بوده‌ایم، خوب است خدا را سپاس بگوییم و شکر گزار او باشیم؛ زیرا می‌دانیم که او بهترین پشتیبان ما در انجام پیمان‌هاست.

اما اگر معلوم شود که سستی ورزیده‌ایم، خود را سرزنش کنیم و مورد عتاب قرار دهیم و از خداوند طلب بخشش کنیم و با تصمیم قوی‌تر، دوباره با خداوند عهد ببندیم و وارد عمل شویم. یادمان باشد که یک حسابرسی بزرگ در قیامت در پیش داریم و اگر خودمان در اینجا به حساب خود نرسیم، در قیامت به‌طور جدی اعمال ما را محاسبه خواهند کرد.

پیامبر اکرم (ع) فرمود:

«حاسبوا أنفسکم قبل أن تُحاسِبوا؛ به حساب خود رسیدگی کنید، قبل از اینکه به حساب شما برسند».

۱۰۱. بعد از محاسبه اگر معلوم شود که در انجام عهد موفق بوده‌ایم، خوب است خدا را سپاس بگوییم و شکر گزار او باشیم؛ زیرا می‌دانیم که او بهترین پشتیبان ما در انجام پیمان‌هاست.

۱۰۲. اگر معلوم شود که سستی ورزیده‌ایم، خود را سرزنش کنیم و مورد عتاب قرار دهیم و از خداوند طلب بخشش کنیم و با تصمیم قوی‌تر، دوباره با خداوند عهد ببندیم و وارد عمل شویم.

۱۰۳. از امیرالمؤمنین علی (ع) پرسیدند:

زیرک‌ترین انسان کیست؟ فرمود: کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.

پرسیدند: چگونه؟

- فرمود: چون صبح تا شب به کار و زندگی پرداخت، در شب به خود برگردد و بگوید: ای نفس! امروز روزی بود که بر تو گذشت و دیگر باز نمی‌گردد. خدا درباره این روز از تو خواهد پرسید که آن را چگونه گذراندی و در آن چه کردی؟ آیا به یاد او و سپاس از او بودی؟ آیا گره از کار فروبسته مؤمنی گشودی؟ آیا گرد غم از چهره‌ای زدودی؟ آیا...؟
- ۱۰۴ . ۱- فواید محاسبه نفس: الف) آگاهی از عیب (وقف علی عیوبه) ب) پی بردن به گناهان (احاطه بذنوب) ج) جبران گناهان (استقلال الذنوب) د) برطرف کردن عیبها (اصلاح العیوب)
- ۲- ثمره محاسبه: اصلاح خود (اصلاح نفس)
- ۳- ثمره محاسبه: خوشبختی و سعادت (سعد)
- ۱۰۵ . برای حرکت در مسیر هدف، وجود اسوه و الگوهایی که راه را با موفقیت طی کرده و به مقصد رسیده‌اند، بسیار ضروری است. زیرا وجود این الگوها: اولاً به ما ثابت می‌کند که این راه موفقیت‌آمیز است. ثانیاً می‌توان از تجربه آنان استفاده نمود و مانند آن عمل کرد. و از همه مهم‌تر اینکه می‌توان از آنان کمک گرفت و با دنباله‌روی از آنان سریع‌تر به هدف رسید.
- ۱۰۶ . برای حرکت در مسیر هدف، وجود اسوه و الگوهایی که راه را با موفقیت طی کرده و به مقصد رسیده‌اند، بسیار ضروری است. زیرا وجود این الگوها، اولاً به ما ثابت می‌کند که این راه موفقیت‌آمیز است؛ ثانیاً می‌توان از تجربه آنان استفاده نمود و مانند آنان عمل کرد و از همه مهم‌تر اینکه می‌توان از آنان کمک گرفت و با دنباله‌روی از آنان سریع‌تر به هدف رسید. از این رو قرآن کریم، پیامبر (ص) را به عنوان الگو معرفی می‌کند و می‌فرماید: «رسول خدا برای شما نیکوترین اسوه است».
- ۱۰۷ . اسوه بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و با ارزش بوده‌اند. عدالت، گذشت، فداکاری، مهربانی، داشتن نظم و برنامه در زندگی و ... از ارزش‌هایی است که همواره مورد احترام بشر بوده است و با گذشت زمان، حتی درک بهتری از آن‌ها نیز به دست آمده است.
- به‌طور مثال، امام حسین (ع) از پدر گرامی خود نقل می‌کند که رسول خدا (ص) در منزل، اوقات خود را سه قسمت می‌کرد. قسمتی برای عبادت، قسمتی برای اهل خانه و قسمتی برای رسیدگی به کارهای شخصی. سپس آن قسمتی را که به خود اختصاص داده بود، میان خود و مردم تقسیم می‌کرد و مردم را به حضور می‌پذیرفت و به کارهایشان رسیدگی می‌کرد. برنامه‌ریزی و تقسیم زمان، درس و الگویی همیشگی است که از این حدیث به دست می‌آید.
- ۱۰۸ . پاسخ این است که ما او را اسوه کامل خود قرار می‌دهیم؛ چون می‌دانیم که هر کاری که انجام داده، درست بوده و مطابق دستور خداوند بوده است. اما اسوه قراردادن ایشان به این معنا نیست که ما عین او باشیم و در همان حد عمل کنیم، بلکه بدین معناست که در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به راه و روش ایشان نزدیک‌تر کنیم.
- ۱۰۹ . امیرالمؤمنین (ع) درباره چگونگی پیروی از ایشان می‌فرماید:

آگاه باش برای هر پیروی کننده‌ای، امام و پیشوایی است که باید از او تبعیت کند و از علم او کسب نور کند. هشیار باش، امام شما از دنیایش به دو لباس کهنه و از خوراکش به دو قرص نان کفایت کرده است، اما شما قطعاً توانایی این قناعت را ندارید؛ ولی با پرهیزکاری و کوشش [در راه خدا] وعفت و درستکاری مرا یاری کنید.

۱۱۰. آنان که عزم ضعیفی دارند، در برابر تندباد حوادث، تاب نمی‌آورند و مشکلات راه، آنان را به عقب‌نشینی وادار می‌کند. اما آنان که عزم قوی دارند، سرنوشت را به دست حوادث نمی‌سپارند و با قدرت به سوی هدف قدم برمی‌دارند. به همین جهت بعد از سفارش‌هایی که لقمان حکیم به فرزندش می‌کند و راه و رسم زندگی را به او نشان می‌دهد، به وی می‌گوید «وَ اصْبِرْ عَلٰی مَا اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْر» (در این مسیر) به تو می‌رسد صبر کن که این از عزم و اراده در کارهاست.

۱۱۱.

پیام	حدیث
۱- آگاهی بر عیب‌ها ۲- تسلط بر گناهان	۱- مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَقَفَّ عَلٰی غِيُوْبِهِ وَ اَحَاطَ بِذُنُوْبِهِ وَ اسْتَقَالَ الذُّنُوْبَ وَ اَصْلَحَ الْغِيُوْبَ
۳- کم شدن گناهان ۴- اصلاح عیب‌ها	۲- نَمْرَةُ الْمَحَاسِبَةِ صِلَاحُ النَّفْسِ
اصلاح خویش (خودسازی و تزکیه نفس)	۳- مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ
خوشبختی (سعادت)	

۱۱۲. محبت و دوستی سرچشمه بسیاری از تصمیم‌ها و کارهای انسان است. فعالیت‌هایی که آدمی در طول زندگی انجام می‌دهد ریشه در دلبستگی‌ها و محبت‌های او دارد و همین محبت‌هاست که به زندگی آدمی جهت می‌دهد. به هر میزان که محبت شدیدتر باشد، تأثیر آن نیز در زندگی عمیق‌تر و گسترده‌تر است؛ مثلاً کسی که دوستدار ثروت است، سمت و سوی همه کارهای خود را رسیدن به ثروت قرار می‌دهد. کسی که شیفته مد است، دل‌مشغولی شب و روز او دست یافتن به آخرین مدهاست و کسی که محبوب و معشوق خود را دانشمند یا هنرمندی قرار می‌دهد، ظاهر و حتی سبک زندگی خود را شبیه وی می‌سازد.

۱۱۳. نقش محبت - محبت و دوستی سرچشمه بسیاری از تصمیم‌ها و کارهای انسان است. فعالیت‌هایی که آدمی در طول زندگی انجام می‌دهد، ریشه در دلبستگی‌ها و محبت‌های او دارد و همین محبت‌هاست که به زندگی آدمی جهت می‌دهد.

۱۱۴. اگر انسان دل به سرچشمه کمالات و زیبایی‌ها سپارد، و قلب خود را جایگاه او کند، زندگی‌اش رنگ و بوی دیگری می‌یابد و هر میزان که ایمان انسان به خدا بیش‌تر شود، محبت وی نیز به خدا بیشتر می‌شود. عشق و محبت الهی افسردگی، ترس و یأس را از بین می‌برد و به انسان نشاط، شجاعت و قدرت می‌بخشد. محبت الهی، تنبل را چالاک و زرنگ، بخیل را بخشنده، کم‌طاقت را صبور می‌کند و سرانجام آدمی را از خودخواهی به ایثار و از خودگذشتگی می‌رساند. عشق به خدا چون اکسیری است که مرده را حیات می‌بخشد و زندگی حقیقی به وی عطا می‌کند. این همه تحول به دلیل این است که قلب انسان جایگاه خداست و جز با خدا آرام و قرار نمی‌یابد.

۱۱۵. رابطه دو سویه است - یعنی همان‌طور که محبت خدا موجب بروز این آثار می‌شود، تداوم و استمرار در پیروی از دستورات خداوند و عشق ورزیدن به دوستان و برائت از دشمنانش، موجب تقویت محبت انسان به خدا نیز می‌شود.

- ۱۱۶ . نمی‌شود انسان از صمیم دل کسی را دوست داشته باشد اما از فرمانش سرپیچی کند. این سرپیچی نشانهٔ عدم صداقت در دوستی است. برخی می‌گویند: اگر قلب انسان با خدا باشد، کافی است و عمل به دستورات او ضرورتی ندارد. آنچه اهمیت دارد، درون و باطن انسان است، نه ظاهر او. اما این توجیه با کلام خداوند سازگار نیست. خداوند عمل به دستوراتش را که توسط پیامبر ارسال شده است، شرط اصلی دوستی با خود اعلام می‌کند.
- ۱۱۷ . دوستی با دوستان خدا: اگر می‌خواهیم محبت خداوند در دلمان خانه کند، باید محبت کسانی را که رنگ و نشانی از او دارند و خداوند محبت و دوستی آنان را به ما توصیه کرده، در دل جای دهیم و هر میزان که این علاقه بیش‌تر و قوی‌تر باشد، محبت ما نیز به خدا فزون‌تر می‌شود. انبیا و اولیای الهی و مجاهدان راه حق و آنان که در مسیر بندگی خدا حرکت کردند، دوستان خداوند هستند و برترین این دوستان رسول خدا (ص) و اهل بیت ایشان (علیهم‌السلام) می‌باشند که با تمام وجود به خدا عشق ورزیدند و زندگی خود را در اطاعت کامل خداوند سپری کردند. دوستی با آنان، همان دوستی با خداوند و محبت به آنان در مسیر محبت به خداوند است. البته این دوستی و محبت نیز بایستی همچون محبت به خدا، همراه با عمل و پیروی از آنان باشد.
- ۱۱۸ . باید محبت کسانی را که رنگ و نشانی از او دارند و خداوند محبت و دوستی آنان را به ما توصیه کرده، در دل جای دهیم و هر میزان که این علاقه بیشتر و قوی‌تر باشد، محبت ما نیز به خدا فزون‌تر می‌شود.
- ۱۱۹ . عاشق روشنایی، از تاریکی می‌گریزد و آن کس که به دوستی با خدا افتخار می‌کند، با هر چه ضد خداست، مقابله می‌نماید. او دوستدار حق و دشمن باطل است. عاشقان خدا پرچمدار مبارزه با ستم و ستمگران بوده‌اند. همهٔ پیامبران، از حضرت نوح (ع) و حضرت ابراهیم (ع) تا پیامبر اسلام (ص) زندگی خود را در مبارزه با ستم و پلیدی گذراندند و پرچم مبارزه را از نسلی به نسل بعد منتقل کردند. نمی‌شود کسی دوستدار خداوند باشد؛ اما زشتی و ستم را در جامعه ببیند و سکوت اختیار کند.
- ۱۲۰ . عاشقان خدا پرچمدار مبارزه با ستم و ستمگران بوده‌اند. همهٔ پیامبران، از حضرت نوح (ع) و حضرت ابراهیم (ع) تا پیامبر اسلام (ص) زندگی خود را در مبارزه با ستم و پلیدی گذراندند و پرچم مبارزه را از نسلی به نسل بعد منتقل کردند. نمی‌شود کسی دوستدار خداوند باشد؛ اما زشتی و ستم را در جامعه ببیند و سکوت اختیار کند.
- ۱۲۱ . «باید مسلمانان، فضای سراسر عالم را از محبت و عشق نسبت به ذات حق و نفرت و بغض عملی نسبت به دشمنان خدا لبریز کنند».
- ۱۲۲ . دوستی با خداوند، آثار و تجلیاتی دارد که اگر این آثار و تجلیات موجود باشد، شخص می‌تواند دریابد که در دوستی با خدا صادق است. آثار دوستی با خدا در درس توضیح داده شده است. پس، کسی می‌تواند بگوید با خدا دوست است که ببیند واقعاً دوستان خدا را هم دوست دارد، نه کسانی را که اهل فساد و گناهاند، هم‌چنین، از دستورات خداوند پیروی می‌کند نه اینکه دست به گناه می‌زند و هر بار هم آن را توجیه می‌کند؛ راه رسیدن به خدا را دوست دارد و بالاخره با کسانی که دشمن خدا هستند، دشمنی قلبی و عملی دارد.
- ۱۲۳ . خیر - در پاسخ باید گفت که دینداری با محبت و دوستی خدا آغاز می‌شود اما برات و بیزاری از دشمنان خدا

- را به دنبال می‌آورد و بر دو پایه استوار است: تولی (دوستی با خدا و دوستان او) و تبری (بیزاری از باطل و پیروان او)؛ پس دل مسلمانان باید جایگاه کینه و نفرت از دشمنان خدا باشد.
- ۱۲۴ . دوست داشت - دوست
- ۱۲۵ . حرم خدا
- ۱۲۶ . پرچم‌دار - ستمگران
- ۱۲۷ . دینداری - دوستی با دوستان خدا - دشمنی با دشمنان خدا
- ۱۲۸ . خدا
- ۱۲۹ . به هر میزان محبت شدیدتر باشد، تأثیر آن در زندگی عمیق‌تر و گسترده‌تر است.
- ۱۳۰ . قلب انسان حرم خداست. در حرم خدا غیر خدا را جا ندهید.
- ۱۳۱ . بردبار - پاکدامنی
- ۱۳۲ . دل‌سوختگان
- ۱۳۳ . جوانی‌اش
- ۱۳۴ . باید مسلمانان فضای سراسر عالم را از محبت و عشق نسبت به ذات حق و نفرت و بغض عملی نسبت به دشمنان خدا لبریز کنند.
- ۱۳۵ . خیر: این توجیه با کلام خدا سازگار نیست. چون خداوند عمل به دستوراتش که توسط پیامبر ارسال شده است را شرط دوستی با خود اعلام می‌کند.
- ۱۳۶ . عشق و محبت الهی افسردگی، ترس و یأس را از بین می‌برد و به انسان نشاط و شجاعت و قدرت می‌بخشد. محبت الهی فرد تنبل را چالاک و زرنگ، بخیل را بخشنده، کم‌طاقت و ناشکیبا را صبور و شکیبیا می‌کند.
- ۱۳۷ . ترجمه آیه: «و بعضی از مردم همتابانی را به جای خدا می‌گیرند آنان را دوست می‌دارند مانند دوستی خدا، اما کسانی که ایمان آوردند به خدا محبت بیشتری دارند، این توجیه با کلام خداوند سازگار نیست. خداوند، عمل به دستوراتش را که توسط پیامبر ارسال شده است، شرط اصلی دوستی با خود اعلام می‌کند: «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ، فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَ يُغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ بگو اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهانتان را ببخشد و خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.»
- ۱۳۹ . ترجمه: «بگو اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهانتان را ببخشد و خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.»
- ۱۴۰ . این حدیث امام صادق (ع): «مَا أَحَبَّ اللَّهُ مِنْ عَصَاهُ» که بیانگر پیروی از خداوند، بعنوان اولین اثر از آثار محبت به خداست؛ با آیه شریفه ۳۱، سوره آل عمران: «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي...» هم‌پیام است.
- ۱۴۱ . با توجه به اینکه محبت ورزیدن به امری، محب را به محبوب بسیار نزدیک می‌کند، تا حدی که محب تبدیل به محبوب می‌شود و به نوعی در او ذوب می‌شود، بنابراین در روز قیامت، انسان با چیزی محشور می‌شود که با او یکی شده است. کسی که به ثروت عشق می‌ورزد آن‌قدر زندگی خود را غرق در این کار می‌کند که فکر و ذکری جز ثروت ندارد؛ بنابراین او عین مادیات و پول شده است و در روز قیامت نیز با همان ثروت مادی محشور خواهد

- شد.
- ۱۴۲ . شیطان می‌خواهد با شراب و قمار بین شما دشمنی و کینه ایجاد کند و شما را از یاد خدا دور سازد و از نماز باز دارد.
- ۱۴۳ . میزان موفقیت انسان در رسیدن به هدف‌های بزرگ، به میزان تسلط او بر خویش، خودنگهداری و تقوا بستگی دارد و هر قدر هدف بزرگتر باشد، تقوای بیشتری می‌طلبد.
- ۱۴۴ . اگر کسی به چیز حرامی روزه خود را باطل کند؛ مثلاً دروغی را به خدا نسبت دهد، کفاره جمع بر او واجب می‌شود. یعنی باید هر دو کفاره یاد شده را انجام بدهد. البته اگر هر دو برایش ممکن نباشد، می‌تواند هر کدام را که ممکن است، انجام دهد.
- ۱۴۵ . رعایت آداب
- ۱۴۶ . تداوم - دقت و توجه
- ۱۴۷ . شراب و قمار
- ۱۴۸ . صبر و پایداری
- ۱۴۹ . در صورتی که در پنج نوبت با لباس و بدن پاکیزه به نماز بایستیم.
- ۱۵۰ . اگر شرط غضبی نبودن لباس و مکان نماز گزار را رعایت کنیم.
- ۱۵۱ . روزه نمونه کامل تمرین صبر و پایداری در برابر خواهش‌های دل است.
- ۱۵۲ . (۱) رفتن او بیشتر از ۴ فرسخ شرعی و مجموعه رفت و برگشت او ۸ فرسخ باشد. (۴۵ کیلومتر)
- (۲) بخواهد کمتر از ده روز در جایی بماند.
- (۳) برای انجام کار حرام سفر نکرده باشد.
- ۱۵۳ . خود را در زمره کسانی که خدا بر آن‌ها خشم گرفته یا راه را گم کرده‌اند قرار نخواهیم داد.
- ۱۵۴ .

منکرات	عبارات و اعمال نماز
۱- شرک نسبت به خداوند	۱- خواندن سوره توحید
۲- دشمنی با پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)	۲- درود بر پیامبر در تشهد
۳- درخواست حاجت از غیر خدا	۳- دعای قنوت
۴- تفرقه و اختلاف	۴- حضور در نماز جماعت
۵- عبادت غیر خداوند	۵- گفتن عبارت «ایاک نعبد»
۶- طلب یاری از غیر خداوند	۶- گفتن عبارت «ایاک نستعین»

۱۵۵ . غیبت - روزه‌اش

۱۵۶ . دو نوع:

- (الف) آراستگی باطنی که نتیجه بر خورداری انسان از صفات زیبایی همچون ادب، حسن خلق، سخاوت، مهربانی و ... است.
- (ب) آراستگی ظاهری که نتیجه مرتب بودن وضع ظاهر و توجه به نظافت و زیبایی آن است.
- ۱۵۷ . سبب شد که مسلمانان در اندک مدتی به آراسته‌ترین و پاکیزه‌ترین ملت‌ها تبدیل شوند و الگو و سرمشق

- ملت‌های دیگر قرار گیرند.
- ۱۵۸ . سبب می‌شود که نوجوانان و جوانان بیشتر به خود بپردازند، توانایی‌ها و استعداد‌های خود را کشف و شکوفا کرده و در معرض دید دیگران قرار دهند.
- ۱۵۹ . جوانی که با نشان دادن استعداد خود در یک رشته ورزشی یا خلق اثر هنری یا کار مؤثر در کارگاه صنعتی تحسین دیگران را برانگیزد، از این قبیل است. به غیر از این افراد، هر کس در جامعه تلاش می‌کند در هر جایگاهی که قرار دارد، برای خود مقبولیت کسب کند.
- ۱۶۰ . عفاف حالتی در انسان است که به وسیله آن خود را در برابر تندروی‌ها و کندروی‌ها کنترل می‌کند تا بتواند در مسیر اعتدال و میانه‌روی پیش رود و از آن خارج نشود.
- ۱۶۱ . یعنی در برآورده کردن هریک از علایق و نیازهای درونی، به گونه‌ای عمل نمی‌کند که به طور کامل در آن غرق شود و از دیگر نیازها غافل شود، یا به طور کامل آن را کنار گذارد و به کوتاهی و تفریط دچار شود؛ بلکه در حد مطلوب و صحیح به برآورده کردن همه نیازها توجه دارد.
- ۱۶۲ . برخی انسان‌ها در آراستگی ظاهری و ابراز وجود و مقبولیت دچار تندروی می‌شوند؛ به گونه‌ای که در آراسته کردن خود زیاده‌روی می‌کنند و به خودنمایی می‌رسند. قرآن کریم این حالت را «تبرج» می‌نامد و آن را کاری جاهلانه برمی‌شمرد.
- ۱۶۳ . دین اسام ما را به آراستگی توصیه می‌کند، اما از خودنمایی و افراط در آراستگی پرهیز می‌دهد. زیرا زیاده‌روی در آراستگی و توجه بیش از حد به آن باعث غفلت انسان از هدف اصلی زندگی و مشغول شدن به کارهایی می‌شود که عاقبتی جز دور شدن از خدا ندارد.
- ۱۶۴ . دریافت هر نعمتی از جانب خدا مسئولیتی را نیز به همراه می‌آورد. همان‌طور که اگر کسی به نعمت علم زیننده شده نباشد، علمش را ابزار دست قدرتمندان ستم‌پیشه می‌کند، نعمت زیبایی نیز نباید در خدمت هوس‌رانا قرار گیرد.
- ۱۶۵ . انسان عزیز و عقیف به دیگران اجازه نمی‌دهد تا از شخصیت ظاهری او سوء استفاده کنند؛ اما خودنمایی از شخصیت و عزت‌نفس شخص در برابر دیگران می‌کاهد.
- ۱۶۶ .

- الف) نادرست
- ب) نادرست
- پ) نادرست
- ت) درست
- ث) درست
- ج) نادرست
- چ) درست

درس ۲

۱۶۷. بهتر کردن - ظاهری - باطنی
۱۶۸. عبادت
۱۶۹. مقبولیت
۱۷۰. به جای گرمی بخشیدن به کانون خانواده، عفت و حیا را از بین می‌برد و این دو گوهر مقدس را از او می‌گیرد.
۱۷۱. (۱) تمام بدن خود را، به جز صورت و دست‌ها تا مچ از نامحرم بپوشاند.
- (۲) پوشش آنان نباید نازک، چسبان و تحریک‌کننده باشند.
۱۷۲. نزد خدا با ارزش‌تر و آثار و ثمرات فردی و اجتماعی آن افزون‌تر است و فرد را به رشد و کمال معنوی بالاتری می‌رساند.
۱۷۳. ۱- خداوند دستور حجاب را برای زمان حضور زن در اجتماع و مواجهه وی با نامحرمان قرار داده است، نه برای داخل خانه،
۲- ادعای خانه‌نشینی کردن زنان و سلب آزادی آنان با نگاه قرآن و سیره پیشوایان دین ناسازگار است.
۱۷۴. خداوند دستور حجاب را برای زمان حضور زن در اجتماع و مواجهه وی با نامحرمان قرار داده است، نه برای داخل خانه. زیرا حجاب چگونگی پوشش زن را در هنگام حضور در اجتماع مشخص می‌کند.
۱۷۵. خیر، بلکه سبب می‌شود تا حضوری مطمئن و همراه با امنیت داشته باشد و از نگاه نالهانی که در جامعه حضور دارند، ایمن باشد.
۱۷۶. قرآن کریم عفت حضرت مریم (س) را در معبدی که همگان، (چه زن و چه مرد)، برای پرستش می‌آمدند، می‌ستاید؛ و یا عفت دختران حضرت شعیب (ع) را در حال چوپانی و آب دادن به گوسفندان در (جمع مردان)، مثال می‌زند. تاریخ نیز خبر از حضور زنان مسلمان در زمان پیامبر (ص) در پشت جبهه‌های جنگ برای پرستاری و کمک به مجروحان می‌دهد.
۱۷۷. خیر، بلکه کمک می‌کند تا جامعه به جای آنکه ارزش زن را در ظاهر و قیافه وی خلاصه کند، به شخصیت، استعداد و کرامت ذاتی وی توجه کند.
۱۷۸. این امر موجب می‌شود تا (۱) سلامت اخلاقی جامعه بالا رود؛ (۲) حریم و حرمت زنان حفظ شود و (۳) آرامش روانی وی افزایش یابد.
۱۷۹. ادیان الهی (که در اصل و حقیقت یک دین هستند) همواره بر پوشش تأکید کرده و آن را لازمه دین‌داری برشمرده‌اند. مطابق با آیین یهود، زنان هنگام حضور در اجتماعات موی سر خود را می‌پوشاندند و به حجاب پایبند بودند. در آیین مسیحیت نیز پوشیدن اهمیت زیادی داشته و زنان معتقد به حضرت مسیح (علیه السلام) می‌کوشند تا مانند مریم (سلام الله علیها) موی خود را بپوشانند و با حجاب وارد جامعه شوند.
۱۸۰. بی‌حجابی زنان غرب نه تنها جایگاهی در اندیشه مسیحیت حقیقی ندارد، بلکه بازگشتی به سنت‌های مشرکانه قبل از حضرت مسیح (ع) محسوب می‌شود.

۱۸۱ . ترجمه آیه شریفه: «ای پیامبر، به زنان و دخترانت و به زنان مؤمنان بگو پوشش‌های خود را به خود نزدیک‌تر کنند؛ این برای آنکه به [عفاف] شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند بهتر است، و خداوند همواره آمرزنده و مهربان است.»

